

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

JEKRTERINA KOĻESOVA

BAKALaura DARBS

RĪGA 2010

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
Krimināltiesisko zinātņu katedra

Bakalaura darbs

SLEPKAVĪBA GRUPĀ

Saņemts

Krimināltiesisko zinātņu katedrā

_____ nodaļas

2010.g. ____.

6. semestra studente

_____

Jekaterina Koļesova

metodiķes paraksts

jk09437

Zinātniskais vadītājs

Dr.iur., lektore Diāna Hamkova

_____

Rīga, 2010

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
Ievads	5
1. Nodaļa. Slepkavības jēdziens un to klasifikācija.	7
1.1. Slepkavības sastāvs.	7
1.2. Slepkavības objekts.	9
1.3. Slepkavības objektīvā puse.	13
1.4. Slepkavības subjekts.	19
1.5. Slepkavības subjektīvā puse.	20
2. Nodaļa. Slepkavības analīze, kuras izdarījušas vairākas personas pēc iepriekšējas vienošanās vai organizētā grupā.	21
2.1. Slepkavību pastiprinošo apstākļu klasifikācija.	21
2.2. Slepkavība, ko izdarījusi personu grupa. (117.p. 10.daļa)	23
2.3. Personu grupa bez iepriekšējas vienošanās un personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās.	30
2.3.1. Personu grupa bez iepriekšējas vienošanās.	30
2.3.2. Personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās.	31
2.4. Slepkavība, ko izdarījusi organizēta grupa (KL 118.panta 5.punkts)	32
3. Nodaļa. Slepkavības personu grupā raksturojums ārvalstu krimināltiesības.	35
3.1. Dažu Eiropas valstu kriminālkodeksi.	35
3.1.1. Austrijas kriminālkodekss.	35
3.1.2. Šveices kriminālkodekss.	35
3.1.3. Vācijas federatīvās republikas kriminālkodekss.	35
3.1.4. Beļģijas kriminālkodekss.	36
3.1.5. Dānijas Kriminālkodekss.	36
3.1.6. Nīderlandes kriminālkodekss.	37

3.1.7. Moldovas Kriminālkodekss.	37
3.1.8. Baltkrievijas kriminālkodekss.	37
3.1.9. Lietuvas un Igaunijas kriminālkodeksi.	38
3.2. Dažu āzijas valstu kriminālkodeksi.	39
3.2.1. Azerbadžānas kriminālkodekss.	39
3.2.2. Krievijas federācijas kriminālkodekss.	39
3.2.3. Kazahstānas republikas kriminālkodekss.	40
3.2.4. Kirgizstānas republikas kriminālkodekss.	40
3.2.5. Uzbekistānas republikas kriminālprocess.	40
Kopsavilkums	44
Anotācija anļu valodā	46
Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts	47
Pielikumi	50

Ievads

Cilvēka un pilsoņa tiesības aizsargā valsts. Valsts nodrošina, lai aizsargātu cilvēka dzīvību no kriminālsodāmiem uzbrukumiem. Cilvēks dzīvo vienreiz, tāpēc arī cilvēka dzīve ir nenovērtējama. Nāve liedz cilvēkam visvērtīgāko – viņš vairs nav dzīva būtne un personība.

Krimināllikums paredz atbildību par noziegumiem pret dzīvību, veselību, brīvību un cieņu kas noteikts Krimināllikuma sevišķās daļas XII.-XVII. nodaļās, bet kā visbīstamākie no noziedzīgiem nodarījumiem pret personu, par ko paredzēta kriminālatbildība, ir slepkavība.

Latvijas Republikas Satversmes 93.pants nosaka: “Ikviens tiesības uz dzīvību aizsargā likums.”¹

Slepkavība, tas ir tīša prettiesiska citas personas nonāvēšana, Krimināllikumā tiek klasificēta kā smags un sevišķi smags noziegums. Kā zināms no vēstures, tad atbildība par personas slepkavību ir bijusi paredzēta vairākumā seno laiku un viduslaiku krimināltiesībās. Likumdošanas par noziegumiem vēstures analīze liecina, ka ne visi cilvēki vienlīdzīgi bija ar likumu aizsargāti, bet tikai „vīrs”, „kungs”, cilvēks bija aizsargāts nevis pats par sevi, kā personība, bet atkarībā no sociālās šķiras, reliģiskās pārliecības, īpašuma un dienesta stāvokļa.

Sociālā noslāņošana ir iznīcinājusi sabiedrisko vienlīdzību, tādējādi, sadalot cilvēkus sociāli nevienlīdzīgās grupās.

Dzīve ir vissvarīgākā, neatņemamā un neaizskaramā tiesība, sociāla vērtība un cilvēka labums. Tas ir iekļauts galvenajos tiesību aktos un to pamatā esošajos reliģiskajos avotos. Cilvēka tiesību vispārēja Deklarācija, Starptautiskā Pakts par politiskām un pilsoniskām tiesībām, Cilvēktiesību un pilsoņa brīvību Deklarācijas, un, visbeidzot, Latvijas Republikas pamatlikums -Latvijas Republikas Satversme pasludina cilvēcisku prioritāti. Veicot noziegumu pret personas dzīvību iestājās sekas - personas nāve, kas nav atjaunojama un atlīdzināma: dzīvības zaudēšana ir neatgriežama. Slepkavība jau no seniem laikiem tika uzskatīta par noziegumu pret cilvēku un bija nosodīta kā morāli, tā arī ar normu un noteikumu sistēmu, kuriem bija likuma spēks.

Slepkavības aizliegums bija viens no pirmajiem tabu cilvēces kultūrā. Tas lielā mērā bija izskaidrojams ar nepieciešamību radīt pēcnācējus un sabiedrības nostiprināšanai, cilvēces pastāvēšanai pašai par sevi. Slepkavība tiek uzskatīta par noziegumu gandrīz visās tiesību sistēmās – senās un

---

¹ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.g. 1. Jūlijs, Nr.43

mūsdienu. Mēģinājumi atņemt cita cilvēka dzīvību var būt morāli un tiesiski pamatota tikai izņēmuma gadījumos.

Darba temats „Slepkavība personu grupā” tika izvēlēts, jo šī tēma pēc autores domām ir bijusi un būs aktuāla, jo kā jau bija iepriekš minēts, cilvēka dzīvība ir visvērtīgākais objekts, ko aizsargā Krimināllikums.

Bakalaura darbs tiks veidots no trīm nodaļām. Pirmajā nodaļā ar nosaukumu - Slepkavības jēdziens un to klasifikācija - tiks apskatīti slepkavības objekts, objektīvā puse, subjects un subjektīvā puse, kas ļauj izprast slepkavības sastāvu un dot priekšstatu par slepkavību kopumā, klasificēt to, ka arī dot pamatu analīzei slepkavībai personu grupā, kas ir aprakstīta otrajā nodaļā. Otrajā nodaļā ar nosaukumu – Slepkavības, kuras izdarījušas vairākas personas pēc iepriekšējas vienošanās vai organizētā grupā - kur iet runa par slepkavību pastiprinošo un sevišķi pastiprinošo apstākļu klasifikāciju, dots apraksts personas grupas iespējamiem variantiem, kā grupai ar un bez ierīkšējas vienošanās un organizētai grupai. Trešajā nodaļā – Slepkavības personu grupā raksturojums ārvalstu krimināltiesības - autore aprakstīja līdzdalības un slepkavības grupā klasifikācijas raksturojumus dažu valstu kriminālkodeksos.

Bakalaura darbā tiek izskatīts slepkavību grupā teorētiskais aspekts, analizēta praksē sastopamās problēmas šajā jomā iespēju robežās.

Bakalaura darba pētījuma bāzi veidos dažāda mācību un zinātniskā literatūra, likumdošanas akti, dažādos periodiskajos izdevumos publicētie raksti, kā arī autores iepriekšējos gados gūtās zināšanas.

Rakstot šo bakalaura darbu tiks pielietotas tiesību aktu, mācību un zinātniskās literatūras izpētes un analīzes metodes.

Bakalaura darba galvenais mērķis ir slepkavības elementu analīze, kurus izdarījusi personu grupa ar iepriekšēju vienošanos un organizēta grupa. Kā arī atšķirt šo noziegumu no citiem slepkavības veidiem, iepazīties ar tiesu praksi, kurā piemērots Krimināllikuma 117.panta 10.punkts un 118.panta 5.punkts, ka arī gūt priekšstatu par ārvalstu regulējumu šajā jomā.

1. Nodaļa. Slepkavības jēdziens un to klasifikācija.

1.1. Slepkavības sastāvs.

Krimināllikuma 116.pantā norādīta slepkavības legāļdefinīcija, nosakot, ka slepkavība ir citas personas tīša prettiesiska nonāvēšana. Slepkavību iedala slepkavība bez pastipriņiem un mīkstinošiem apstākļiem (KL 116.pants), slepkavībā pastipriņos un sevišķi pastipriņos apstākļos (KL 117.,118.pants) un slepkavībā mīkstinošos apstākļos (KL 119.-122.pants).

Kā norāda ģenerālprokurors Jānis Maizītis, slepkavība ir „viennozīmīgi visaktuālākais noziedzīgais nodarījums, kura sekas ir nežēlīgi traģiskas - cilvēka dzīvības zaudēšana, un tās nekādi nav salīdzināmas ar citām cilvēku tieksmēm - pēc varas, ietekmes un materiālās labklājības, ja tas notiek katrā konkrētā valstī noteiktā krimināli sodāmā veidā. 2007. gadā Latvijā reģistrētas 117 tīšas slepkavības, kuras kvalificētas pēc KL 116-118.p. Uz tiesu nosūtītas 108 krimināllietas 147 personu apsūdzībā. No 2007. gadā izdarītajām slepkavībām atklāta 71 slepkavība.”

„Visus pēdējos gadus tiek konstatēts ievērojams reģistrēto slepkavību skaita samazinājums. Kā redzams, ja atskaites punkts ir 2000. gads, tad reģistrēto slepkavību skaits ir samazinājies uz pusi, ja 1993.-1994. gads, tad slepkavību skaita samazinājums ir no trim līdz pat četrām reizēm.

Vēsturiskam atskatam arī statistika par slepkavību skaitu Latvijas teritorijā ilgākā laika posmā, arī pirms Latvijas okupācijas 1940. gadā. Statistiku var vērtēt dažādi, jo iedzīvotāju skaits ir mainījies, slepkavībām bijuši dažādi motīvi, cēloņi. Un tomēr ilgākā vēsturiska laika posmā ir redzama sakarība, ka, stabilizējoties sociāli ekonomiskai situācijai valstī, samazinās slepkavību skaits.”² (diagramma - slepkavību skaits Latvijā no 1928.gada līdz 2009.gadam atrodas Pielikumā 1.)

Krimināltiesībās precīzai kriminālatbildības noteikšanai un soda piemērošanai tiek prasīta pilnīga vainīgās personas nodarījuma atbilstība Krimināllikumā paredzēta noziedzīga nodarījuma sastāvam (corpus delicti). Krimināllikuma 1.panta 1.daļā noteikts: „Pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, ...kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.” Konkrēta noziedzīga nodarījuma sastāva juridiskās pazīmes ir izteiktas Krimināllikuma vispārīgās un sevišķās dalās normās. Kvalificējot noziedzīgu nodarījumu, jāsalīdzina,

² Ģenerālprokurora Jāņa Maizīša pārskats par prokuratūras darbu 2007.gadā www.lrp.gov.lv (aplūkots 2010.05.18)

vai Krimināllikuma normās izteiktās noziedzīga nodarījuma juridiskās pazīmes atbilst konkrētā delikta faktiskajām pazīmēm. Pozitīvā gadījumā tiesa var atzīt personu par vainīgu attiecīgā noziedzīgā nodarījumā un kvalificēt viņa darbības atbilstoši attiecīgai Krimināllikuma panta normai. Ja personas faktiski izdarītā nodarījuma pazīmes neatbilst Krimināllikuma sevišķā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma juridiskajam sastāvam, to nevar saukt pie kriminālatbildības. Dažreiz persona gan ir izdarījusi likumā paredzētu noziedzīgu nodarījumu, bet tiesībsardzības iestāžu darbinieki objektīvu iemeslu vai neprasmes dēļ nespēj pierādīt aizdomās turētā darbībās attiecīgā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes. Arī šādā gadījumā personu nevar saukt pie kriminālatbildības un uzlikt tai kriminālsodu.³

No teiktā var secināt, ka amatpersonai, kurai jāpierāda personas vaina noziedzīgā nodarījumā, svarīgi, uzsākot izmeklēšanu, zināt tās kriminālnodarījuma sastāva pazīmes, kuras jāpierāda, apzinoties, ka tikai to esamība ir kriminālatbildības pamats, savukārt citām pazīmēm ir nozīme, nosakot soda lielumu.

Un arī no teiktā izriet, ka par izdarītiem grupas sastāvā jāatzīst arī noziegumi, kad tiesai nodod tikai vienu no grupas dalībniekiem, bet pārējie saskaņā ar likumā noteiktajiem pamatiem pie kriminālatbildības nav saukti.⁴

Par cilvēka nāves iestāšanos liecina bioloģiskā nāve, tas ir stāvoklis, kad apstājusies sirdsdarbība, zudusi pulsācija lielākajās artērijās, apstājusies elpošana un nefunkcionē centrālā nervu sistēma, un tas nav novēršams ar reanimācijas un intensīvās terapijas metodēm.⁵

Slepkavība vai citas personas tīša prettiesiska nonāvēšana pēc būtības ir noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību jeb ar likumu aizsargātu dzīvības interesi. Kā jau tika minēts ievadā – Latvijas Republikas Satversmes 93. pants nosaka – “Ikviens tiesības uz dzīvību aizsargā likums.”⁶

Slepkavības sastāvs Krimināllikumā ir izteikts 116.panta dispozīcijā, nosakot, ka slepkavība ir „citas personas tīša prettiesiska nonāvēšana”. Šīs pazīmes, balstoties uz Krimināllikuma vispārīgās

---

³ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumi pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 38.lpp.

⁴ Krastiņš U. Mācība par nozieguma sastāvu. Rīga: Zvaigzne ABC, 1994.g., 105.lpp.

⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr. 431 “Noteikumi par miruša cilvēka audu un orgānu uzkrāšanas un izmantošanas kārtību medicīnā.” - <http://pro.nais.dati.lv/naiser/start.cfm> (20.04.2010)

⁶ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.g. 1. Jūlijs, Nr.43

daļas nosacījumiem, rada iespēju precīzi noteikt slepkavības sastāva pazīmes.⁷

Krimināltiesību teorija nosaka, ka jebkura nozieguma sastāvu veido četras pazīmes - objekts, objektīvā puse, subjekts un subjektīvā puse. To ietvaros pastāv konkrētam noziedzīgam nodarījumam raksturīgi elementi, kuri, ja tas speciāli norādīts Krimināllikumā, ir obligāti attiecīgajam nozieguma sastāvam.

1.2. Slepkavības objekts.

Ikviens noziedzīgs nodarījums apdraud noteiktas intereses, nodarot tām kaitējumu vai draudot to nodarīt. Visu to interešu kopumu, kuras aizsargā Krimināllikums, krimināltiesības pieņēms dēvēt par vispārējo noziedzīgo nodarījumu objektu.⁸

Par objektu var būt tikai cita cilvēka dzīvība (par savas dzīvības apdraudējumu kriminālatbildība nav paredzēta⁹), par kuras sākuma momentu tiek uzskatīts brīdis, kad fizioloģisko dzemdību procesā auglis sāk parādīties no dzemdību ceļiem un atdalīties no mātes miesām. Tieši ar šo brīdi likumdevējs aizsargā cilvēka dzīvību. Savukārt, par dzīvības beigu momentu ir atzīstama cilvēka nāve – organisma dzīvības izbeigšanās, t.i., bioloģisko procesu neatgriezeniska pārtraukšanās šūnās un olbaltumvielu struktūru sairšana, jebkura organisma individuālās eksistences neizbēgams beigu posms.¹⁰

Un kā jau minēts, nonāvēšanas objekts ir cilvēka dzīvība. Ar jēdzienu „cilvēks” saprot no cilvēkiem dzimušu būtni neatkarīgi no tās intelekta attīstības pakāpes.¹¹ Un dzīvības sākuma momentu pieņēms uzskatīt brīdi, kad fizioloģisko dzemdību procesā auglis sāk parādīties no dzemdību ceļiem un atdalīties no mātes miesām.¹²

Mūsdienās vairāk nepastāv strīdi par to, vai arī fiziski kropla cilvēka dzīvība tiek pasargāta no nonāvēšanas. Likums vienādi sargā jebkura cilvēka dzīvību neatkarīgi no viņa dzīvotspējas, vecuma, izglītības, nodarbes un citiem faktoriem.¹³

Jau iepriekš noskaidrojām, ka dzīvība ir cilvēka organismā notiekošais vielmaiņas process, kurā tas

⁷ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 38.lpp.

⁸ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Rīga: TNA, 2001., 33.lpp.

⁹ Mincis P. Krimināltiesības Sevišķa daļa. Ar V. Liholajas komentāriem. Rīga: TNA, 2005., 216. Lpp.

¹⁰ Autoru kolektīvs: U. Krastiņš, V. Liholaja, A. Niedre “Krimināltiesības”. Rīga, 1999

¹¹ Mincis P. Krimināltiesības Sevišķa daļa. Ar V. Liholajas komentāriem. Rīga: TNA, 2005., 215. Lpp.

¹² Liholaja V. Noziedzīgi nodarījumi pret personu. Rīga: LU, 1998., 4.lpp.

¹³ Tur pat. 5.lpp.

uzņem no ārējās vides noteiktas vielas un izdala citas, nepārtraukti atjaunojot savas uzbūves ķīmiskās sastāvdaļas. Tāpēc slepkavības objekts nav nedzimuša cilvēka dzīvība. Šādu nostādni var apstrīdēt, tomēr krimināltiesību tradīcijas nosaka, ka apdraudams ir cilvēks, kas ir piedzimis. 1933.gada Sodū likums atbilstoši tālaika morālei un baznīcas ietekmei noteica kriminālatbildību par abortu augļa nomirdināšanu vai nodzīšanu, 437.pants). Taču Krimināllikumā normas, kas aizsargā augļa dzīvību, nav, jo pants, kurā paredzēta atbildība par neatļautu abortu (135.pants), aizsargā grūtnieces veselību. Zināmā mērā par augļa dzīvības aizsardzību var uzskatīt Krimināllikuma normu (117.p. 1.punkts), kurā noteikts bargāks sods personai, kas nogalinājusi sievieti, apzinoties, ka tā ir grūtniecības stāvoklī.¹⁴

Pretēja ir situācija, kad vainīgā persona nolūkā izdarīt slepkavību, nepārliecinoties par to, vai apdraudētais ir dzīvs, izdara uz slepkavību vērstas darbības pret cilvēka līķi, piemēram, izšauj uz gulošu ķermeni. Šādā gadījumā nodarījumu kvalificē kā slepkavības mēģinājumu, jo noziegums nav izdarīts līdz galam no vainīga gribas neatkarīgu iemeslu dēļ. Vainīgais uzskata, ka apdraud cilvēka dzīvību, taču faktiski šis objekts netiek apdraudēts, tāpēc savu nodomu vainīgais pilnībā realizēt nevar. Var jautāt, vai šajā gadījumā vispār ir nozieguma sastāvs, jo faktiski nav tā pazīmju - objekta, cēloņsakarības starp vainīgās personas darbībām un apdraudētās personas nāvi, un tāpēc arī sekas - cilvēka nāve - nav saistāmas ar šī indivīda darbībām. Faktiski no nozieguma sastāva pazīmēm ir tikai vainīgās personas subjektīvais nodoms un tās objektīvās darbības, kas vērstas uz šī nodoma realizāciju. Turklāt Krimināllikums neparedz tādu nozieguma pazīmi kā bīstamību, tāpēc nevar teikt, ka šis nodarījums nevar izraisīt sekas, bet tas ir sodāms tāpēc, ka ir bīstams. Tomēr par slepkavības mēģinājumu šo nodarījumu atzīt var, jo patiešām vainīgais, subjektīvi gribēdams atņemt citai personai dzīvību, izdarījis darbības, kas vērstas uz dzīvības atņemšanu, tomēr no viņa gribas neatkarīgu apstākļu dēļ - nāve jau ir iestājusies - noziegums nav izdarīts līdz galam. Likums nenosaka, cik un kādas noziedzīga nodarījuma pazīmes ir nepieciešamas, lai konkrētās darbības varētu atzīt par tā mēģinājumu, tomēr nepieciešams ir subjekts, viņa subjektīvais nodoms un konkrētas darbības, kas vērstas uz šī noziedzīgā nodoma realizēšanu. Tiesību teorijā šo gadījumu mēdz saukt par kļūdu objektā, novērtējot pēdējo kā nederīgu. Līdzīga situācija ir arī mantiskos noziegumos, kad vainīgā persona nolūkā iegūt naudu atlauž seifu, bet tas izrādās tukšs. Šo gadījumu nedrīkst jaukt ar kļūdu attiecībā uz cietušā personu, kad vainīgais, gribēdams izdarīt noteiktas personas slepkavību, noslepkavo citu indivīdu, piemēram, saindētu dzērienu kļūdas dēļ izdzer cits cilvēks. Šajā gadījumā atbilstoši vainīgā nodomam

---

¹⁴ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 39.lpp.

ir apdraudēta personas dzīvība un iestājušās arī iecerētās sekas, bet vainīgais ir kļūdījies attiecībā uz cietušo, šāds gadījums jāvērtē kā pabeigta slepkavība.¹⁵

Nav šaubu, ka dzīvība ir vislielākā vērtība, kas ir aizsargājama ar krimināllikumu. Tāpēc normām, kas paredz atbildību par tās apdraudējumu, krimināllikumā ir jābūt pirmajā vietā. No Krimināllikuma sevišķās daļas struktūras var spriest par valsts kriminālpolitiku un tām vērtībām, kuru aizsardzību tā izvirza pirmajā vietā. Krimināllikums rāda, ka Latvijas valstij svarīgākas vērtības par cilvēka dzīvību- līdzīgi padomju krimināllikumiem — ir valsts intereses; seko ekoloģiskās vērtības - mežu un ūdeņu resursi (koki un savvaļas dzīvnieki), un tikai pēc tam likumā ir normas, kas aizsargā cilvēku- tā dzīvību, veselību un citas tiesības. Šādu likumdevēja nostādni varētu pamatot ar to, ka dažreiz noziedzīgie nodarījumi pret dabas vidi satur ekoloģiskās katastrofas briesmas, tādējādi apdraudot arī cilvēku dzīvības. Tomēr šādas sekas izraisa vainīgās personas neuzmanība, un tāpēc tie ir klasificējami kā mazāk smagi noziegumi. Persona- valsts iedzīvotājs - ir vislielākā vērtība, tās aizsardzība - jebkuras demokrātiskas valsts pamats, bet indivīda labklājība - galvenais valsts mērķis.¹⁶

Jāatzīmē, ka tīšs personas dzīvības apdraudējums var būt saistīts arī ar briesmām citām interesēm. Krimināllikumā ir normas, kurās tīšs personas dzīvības apdraudējums paredzēts līdzās valsts drošības apdraudējumam, proti, 86. - 88.pantā. Tāpat cilvēka dzīvība tīši var būt apdraudēta, izdarot noziegumus, kas paredz vardarbību vai uzbrukumu, ja to mērķis ir atņemt personai dzīvību. Tāpēc parasti, konstatējot tīšu personas dzīvības apdraudējuma faktu, nodarījums jākvalificē arī atbilstoši normai, kas paredz atbildību par slepkavību. Tomēr ir izņēmumi, piemēram, genocīda (71.pants) sastāvs paredz cilvēku nogalināšanu un aptver arī slepkavību, tāpēc tā kvalificēšana kopībā ar slepkavību nav nepieciešama.

Krimināltiesībās nav vienota viedokļa, vai cietušā pazīmes ir jāsaista ar nozieguma objektu vai objektīvo pusi. Pareizāk liekas to saistīt ar objektu, jo, līdzīgi nozieguma priekšmeta pazīmēm, arī cietušā pazīmes var ietekmēt nodarījuma objektu un kvalifikāciju, turpretim tā izpausmi tās neietekmē.

Atkarībā no tā, kas ir cietušais, pastāvot citiem likumā paredzētajiem subjektīvajiem un objektīvajiem nosacījumiem, var mainīties slepkavības kvalifikācija, proti:

- 1) slepkavība uzskatāma par izdarītu pastipriņošos vai sevišķi pastipriņošos apstākļos, ja noslepkavotais ir:

---

¹⁵ Turpat. 41.lpp.

¹⁶ Turpat 42.lpp.

- a) sieviete grūtniecības stāvoklī;
  - b) persona bezpalīdzības stāvoklī;
  - c) nepilngadīgais;
  - d) persona vai tās tuvinieks, kas noslepkavota sakarā ar to, ka izpildījusi savus dienesta vai profesionālos pienākumus vai piedalījies noziedzīga vai citāda prettiesiska nodarījuma novēršanā vai pārtraukšanā vai devusi liecību tiesā vai pirmstiesas izmeklēšanā;
- 2) slepkavība uzskatāma par izdarītu mīkstināšanos apstākļos, ja noslepkavotais ir jaundzimis bērns, kuru noslepkavojusi tā māte dzemdību laikā vai tieši pēc tām;
- 3) slepkavība jākvalificē pēc noziedzīgu nodarījumu kopības, ja noslepkavotais ir:
- a) Latvijas Valsts prezidents, Saeimas deputāts, Ministru kabineta loceklis, cita Saeimas ievēlēta, iecelta vai apstiprināta valsts amatpersona (86.pants);
  - b) ārvalsts vai tās valdības vadītājs vai cits ārvalsts pārstāvis, kas oficiāli ieradies Latvijā (87.pants).

Līdzīgi varētu vērtēt arī 269.pantā paredzēto uzbrukumu varas pārstāvim vai citai valsts amatpersonai, ja uzbrukuma rezultātā izraisītas citas smagas sekas, kuras likumdevējs autentiski ir skaidrojis arī kā cilvēka nāvi¹⁷, kas šajā gadījumā parasti ir nodarīta tīši. Praktiskas nozīmes kvalifikācijai pēc kopības nav, jo piespriestais sods nevar būt lielāks par 118.panta sankcijā paredzēto. Tomēr kvalifikācija pēc noziedzīgu nodarījumu kopības ir attaisnojama, jo šajā gadījumā apdraudēta ir arī pārvaldes kārtība, kaut gan šo pazīmi paredz arī 118.p. l .punkts.

1.3. Slepkavības objektīvā puse.

Noziedzīga nodarījuma objektīvā puse raksturo tā ārējo izpausmi. Slepkavības objektīvo pusi raksturo noziedzīgs nodarījums (darbība vai bezdarbība), kas vispārīgi formulējams kā nodarījums, kas vērsts uz dzīvības atņemšanu; sekas - cilvēka nāve; cēloņsakarība starp vainīgās personas nodarījumu un sekām. Šīs pazīmes ir obligātas jebkuram slepkavības sastāvam; ja kādas no tām nav, nodarījumu nevar uzskatīt par slepkavību vai arī neveidojas pabeigta nozieguma sastāvs.¹⁸

Definējot slepkavību kā citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu, likumdevējs ir konstruējis

---

¹⁷ Likums "Par Krimināllikuma spēka stāšanās laiku un kārtību", 24.pants. Latvijas Vēstnesis, 1998. gada 4. oktobrī, Nr. 331/332.

¹⁸ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 43.lpp.

noziedzumu ar materiālu sastāvu, kas satur norādi ne tikai uz darbību vai bezdarbību, bet arī uz kaitīgajām sekām – cilvēka nāvi. Lai būtu pamats personas saukšanai pie kriminālatbildības par slepkavību, obligāti jākonstatē cēloņsakarība starp tās prettiesisko darbību vai bezdarbību un cietušā nāvi.¹⁹ (Ja no vainīgā gribas neatkarīgu apstākļu dēļ nāve nav iestājusies, respektīvi, cietušais palicis dzīvs, nodari jums jākvalificē kā slepkavības mēģinājums, atsaucoties uz 15.p. 4.daļu.)

Likums, ietverot jēdziena „nonāvēšana” gan darbības vai bezdarbības apzīmējumu, gan arī sekas, ko izraisa šī darbība vai bezdarbība, nenosaka, kā tieši tiek atņemta personas dzīvība. Šāds vispārīgs formulējums ir attaisnojams, jo slepkavības veidus likumā nav iespējams uzskaitīt. Pastāvīgā zinātnes un tehnikas attīstība nosaka arvien jaunas cilvēka dzīvības atņemšanas iespējas. Slepkavību var izdarīt kā ar darbību, tā arī ar bezdarbību. Svarīgi ir konstatēt, ka šī darbība ir vērsta uz cilvēka dzīvības atņemšanu. Tā persona nav vēl izdarījusi darbības, kas vērstas uz dzīvības atņemšanu, bet sameklējusi vai pielāgojusi rīkus vai citādi radījusi labvēlīgus apstākļus slepkavībai, noziegums jāatzīst par sagatavošanos slepkavībai, bet tā kvalifikācijā jāatsaucas arī uz Krimināllikuma 15.p. 3.daļu. Ja vēl nav veiktas darbības slepkavības sagatavošanai vai izdarīšanai, bet persona izteikusi draudus to izdarīt un ir pamats baidīties, ka šos draudus var izpildīt, viņu var saukt pie kriminālatbildības atbilstoši 132.pantam. Ja turpretim persona atklājusi nodomu izdarīt slepkavību, kas nav apstiprināts ar darbībām, kuras vērstas uz attiecīgu sagatavošanos vai uz tās realizāciju un nav izteikts draudu formā, kriminālatbildība iestāties nevar.²⁰

Mūsu valsts krimināltiesību doktrīnā definēta kā objektīvā saikne starp prettiesisko darbību vai bezdarbību un to radītajām laika ziņā sekojošām kaitīgajām sekām, kurā darbība vai bezdarbība ir galvenais noteicošais faktors, kas neizbēgami radījis kaitīgās sekas.²¹

Vairākumā gadījumos slepkavība tiek izdarīta ar darbību. Darbība krimināltiesību nozīmē ir personas apzināti aktīva, kaitīga un prettiesiska uzvedība, ar ko tiek realizēta šīs personas griba, un tā rezultātā tiek izdarīts Krimināllikumā paredzēts interešu apdraudējums.²²

Darbība slepkavības gadījumā ir aktīva prettiesiska vainīgās personas uzvedība, kuras rezultātā tiek atņemta citas personas dzīvība. Šī darbība parasti ir vērsta uz dzīvībai svarīgu cilvēka orgānu funkciju pārtraukšanu vai traucēšanu, kā rezultātā nav iespējama turpmāka organisma funkcionēšana. Šie orgāni

¹⁹ Liholaja V. Komentāri par Latvijas tiesu praksi krimināllietās. 2. Grāmata. Rīga: TNA, 2007.g., 14.lpp.

²⁰ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 44.lpp.

²¹ Vīnkalna E. Cēloņsakarības loma grupveida nodarījumos. Jurista Vārds. 2007.g. 11.decembris, Nr.50, 20.lpp.

²² Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Rīga: TNA, 2001., 33.lpp.

parasti nodrošina dzīvības procesus cilvēka ķermenī - sirds, elpošanas trakts, smadzeņu sistēma, asinsrites orgāni u.c. Dzīvības procesu var pārtraukt arī, vienlaikus kaitīgi iedarbojoties uz vairākiem orgāniem, piemēram, izdarot sitienus gan pa cilvēka ķermeni, gan galvu. Iespējami arī gadījumi, kad aktīvas darbības rezultātā nodarītie miesas bojājumi nav nāves cēlonis, bet nosacījums, lai varētu iestāties nāve, piemēram, cilvēku vispirms noved bezsamaņas stāvoklī, bet pēc tam iemet ūdenī, kur tas noslīkst, vai ziemā atstāj laukā nosalt.²³

Slepkavības kvalifikācijai nav svarīgi, vai dzīvība atņemta ar darbību vai bezdarbību, tomēr šis apstāklis vienmēr jānoskaidro, jo slepkavību aiz bezdarbības var izdarīt tikai ierobežots personu loks.²⁴

Slepkavību bezdarbības ceļā var izdarīt tikai persona, kurai bija pienākums novērst cietušā nāves iestāšanos un kura bija spējīga to izdarīt. Tāds pienākums var izrietēt no likuma (piemēram, mātes pienākums rūpēties par jaundzimušo (Likumisks pienākums rūpēties par bērniem ir noteikts Civillikuma 179.pantā, kurā teikts, ka vecāku pienākums ir rūpēties par viņu varā esošo bērnu dzīvību un labklājību)), dienesta stāvokļa vai profesionālo pienākumu pildīšanas (piemēram, bērnu iestādes vadītāja pienākums rūpēties par viņa pārziņā esošajiem bērniem, ārsta pienākums rūpēties par slimnieku), no vainīgās personas iepriekšējās rīcības (piemēram, vainīgais aiz draiskulības ievēl cietušo upes vidū).²⁵

Noziedzīgos nodarījumos blakus objektīvās puses pamatpazīmēm – darbībai un bezdarbībai, un materiālo noziedzīgo nodarījumu sastāvu papildpazīmēm – sekām un cēloņsakarībai, noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijā svarīgu vietu ieņem vēl vairākas citas nodarījuma sastāva objektīvo pusi raksturojošās papildpazīmes.

Pie nodarījuma papildpazīmēm pieskaita noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietu, laiku, veidu, situāciju, nodarījuma izdarīšanas rīkus, cietušos nodarījumā. Arī šīs papildpazīmes ir obligātas, ja tās krimināltiesību normas dispozīcijā norādītas kā konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.²⁶

Nodarījums, sekas un cēloņsakarība ir obligātas slepkavības sastāva pazīmes, taču lietā jākonstatē arī citas objektīvas pazīmes, kurām var būt nozīme krimināllietā.

Neviena slepkavība nav iedomājama ārpus vietas un laika. Vieta, kur izdarīta slepkavība, nevar

---

²³ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 45.lpp.

²⁴ Turpat, 48.lpp.

²⁵ Latvijas PSR Kriminālkodeksa komentāri. Rīga: Avots, 1982., 333.lpp.

²⁶ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Rīga: TNA, 2001., 41.lpp.

ietekmēt tās kvalifikāciju. Tomēr tai var būt nozīme, individualizējot sodu. Atkarībā no slepkavības vietas jāpiemēro likums, atbilstoši kuram persona saucama pie kriminālatbildības. Ja slepkavība izdarīta Latvijā vai ārpus tās teritorijas, bet uz gaisa, jūras vai upju kuģa vai cita peldlīdzekļa, ja tas reģistrēts Latvijā, persona jāsauc pie kriminālatbildības saskaņā ar Krimināllikumu. KL 4.pants nosaka, ka Latvijas pilsoņi, nepilsoņi vai ārvalstnieki un bezvalstnieki, kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā, par citas valsts teritorijā izdarītu slepkavību Latvijā pie kriminālatbildības saucami saskaņā ar Krimināllikumu.

Slepkavības laikam ir nozīme, ja pastāv kolīzija starp krimināllikumu, kas ir bijis spēkā laikā, kad izdarīta slepkavība, un krimināllikumu, kas ir spēkā iztiesāšanas brīdī. Tāpat nozieguma laiks ir svarīgs, ja jārisina noilguma problēma. Slepkavībai bez pastipriņošiem vai sevišķi pastipriņošiem apstākļiem noilgums ir 15 gadi. Tas nozīmē - ja šajā laikā personai nav uzrādīta apsūdzība, viņu nevar saukt pie kriminālatbildības par šo noziegumu. Noilguma piemērošanu personai, kas izdarījusi slepkavību pastipriņošos vai sevišķi pastipriņošos apstākļos, izlemj tiesa, ja no nozieguma dienas pagājuši 30 gadi.

Atkarībā no slepkavības veida var mainīties tās kvalifikācija, jo slepkavība, kas

- izdarīta vairāku personu dzīvībai bīstamā veidā,
- izdarīta ar sevišķu cietsirdību,
- izdarīta, pēc tās apgānot līķi,
- saistīta ar izvarošanu,
- izdarīta personu grupā,

atzīstama par kvalificētu, bet sods vainīgajam nosakāms atbilstoši Krimināllikuma 117.panta sankcijai.²⁷

Kopumā iedarbību uz cietušo dzīvības atņemšanas procesā var grupēt pēc tās veida - tā var būt fiziska vai psihiska iedarbība.

Fiziskai iedarbībai var izmantot

- tikai savu muskuļu spēku, piemēram, sitot ar rokām vai kājām;
- mehāniskas ierīces, piemēram, šaujameroci, spridzekli vai transporta līdzekli;
- ķīmiskas substances, piemēram, indes, gāzes vai kodīgas vielas;
- fizikālas parādības, piemēram, radioaktīvu starojumu vai elektrisko strāvu;

---

²⁷ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 50.lpp.

- dabas stihiju;
- dzīvniekus;
- citas personas.

Citu vainīgā izmantotu personu attieksme pret sekām un darbības var atšķirties, proti:

1) vainīgais slepkavībai izmanto personu, kas neapzinās savu nodarījumu, piemēram, mazgadīgu vai psihiski nepieskaitāmu indivīdu, kas neapzinās sekas un tāpēc nevar atbildēt par izdarīto. Šādā gadījumā līdzās atbildībai par slepkavību iestājas arī atbildība par nepilngadīgā iesaisti noziedzīgā nodarījumā (172.pants) vai psihiski slimo personu iesaisti noziedzīga nodarījumā (232.pants);

2) vainīgais slepkavībai izmanto personu, kas ir noziedzīgi nevērīga vai noziedzīgi pašpaļāvīga pret cietušā nāvi, tāpēc tai jāatbild par aiz neuzmanības izdarītu noziegumu, piemēram, persona medībās nonāvē, izšaujot slepkavas norādītā virzienā, nepārlicinoties par drošumu. Šajā gadījumā slepkava, zinot, ka konkrētā vietā ir cietušais, norāda uz šo vietu citam, kurš, domājot, ka tur tiešām ir meža zvērs, rīkojoties nevērīgi, nonāvē aiz neuzmanības;

3) vainīgais slepkavības atvieglošanai izmanto personu, kuras darbības pašas par sevi nav bīstamas un nevar izraisīt sekas, bet kopumā ar vainīgā darbībām ir slepkavība, piemēram, ja noteikta persona tur cietušo, bet otra izdara nāvējošus sitienus. Šāds nodarījums jākvalificē kā slepkavība personu grupā (117.p. 10.punkts);

4) dalībnieki katrs nodara cietušajam miesas bojājumus, kas paši par sevi nevarētu izraisīt cietušā nāvi, bet kopumā to izraisa; arī šāds nodarījums jākvalificē kā slepkavība personu grupā.

Aktīva psihiska iedarbība ir gadījumos, kad vainīgā persona, nelietojot fizisku spēku, bet gan psihisku enerģiju, iedarbojas uz cietušo, tādējādi izraisot tā nāves iestāšanos. Šādā gadījumā vainīgais ir informēts par cietušās personas psihi iepatnībām un to izmanto nolūkā izraisīt cietušā nāvi. Psihiska iedarbība var izpausties kā draudi, iebiedēšana vai ciešanu sagādāšana. Šī ietekmēšana var būt arī gadījumā, ja cietušo nostāda bezizejas stāvoklī, dodot tam iespēju izvēlēties pašnāvību vai kādas citas sekas, kas tam ir nevēlamākas, piemēram, tuvinieku nāvi, un cietušais izvēlas pašnāvību. Šo slepkavību no novešanas līdz pašnāvībai norobežo apstākļi, ka cietušais pašnāvību neizdara labprātīgi, bet gan nepārvaramas vainīgās personas iedarbības rezultātā. Tāpat slepkavība ir gadījumā, ja izdarīt pašnāvību pierunāta persona, kas pilnībā neapzinās savas darbības, piemēram, mazgadīgais vai psihiski

nepieskaitāms indivīds.²⁸

Ņemot vērā, ka personas nāves iestāšanās cēlonis var būt dažādu traumatisku iedarbību rezultāts, svarīgi konstatēt, ka iestājušās sekas ir tieši konkrētas darbības vai bezdarbības rezultāts, ka konkrēta personas rīcība ir galvenais faktors, kas izraisījis personas nāvi.²⁹

Slepkavības gadījumā svarīgi ir noskaidrot cēloņsakarību - objektīvo saistību starp vainīgās personas nodarījumu, kas vērsts uz dzīvības atņemšanu citai personai, un sekām, kas iestājušās. Tas nozīmē, ka cilvēka nāvē iestājusies tieši vainīgās personas nodarījuma - darbības vai bezdarbības - rezultātā, kas ir bijis seku galvenais cēlonis. Cēloņsakarība pastāv objektīvi un neatkarīgi no personas subjektīvajiem uzskatiem.

Cēloņsakarību raksturo vairākas pazīmes:

- 1) jākonstatē, ka laika ziņā nodarījums ir noticis pirms sekām, respektīvi, nāve sekojusi darbībām, kas vērstas uz dzīvības atņemšanu. Ja nāve jau ir iestājusies un tikai pēc tam seko uz dzīvības atņemšanu vērstās darbības, piemēram, šāviens uz mirušo, cēloņsakarības nav, bet, pastāvot likumā paredzētiem nosacījumiem, personu var saukt pie atbildības par slepkavības mēģinājumu;
- 2) jākonstatē, ka konkrētais nodarījums ir nāves cēlonis, jo pastāv iespēja, ka tā gan iestājusies pēc vainīgā nodarījuma, bet tas nav nāves cēlonis, piemēram, nāve iestājusies pēc naža dūriena, taču nevis ar dūrienu nodarītās traumas, bet gan iepriekš iedzertās indes iedarbības rezultātā;
- 3) jākonstatē, ka nodarījums būtībā ir prettiesisks un tas ir galvenais, nevis nejaušs seku cēlonis. Sekas konkrēta nodarījuma rezultāta ir bijušas neizbēgamas, nevis nejaušas, piemēram, cietušais, izvairoties no nāvi nesoša sitiena, paklupis un kritiena rezultātā ieguvis miesas bojājumus, no kuriem miris.³⁰

1.4. Slepkavības subjekts.

Slepkavības subjekts ir obligāts tās sastāva elements. Par slepkavības subjektu likums atzīst fizisku personu, kas nozieguma brīdī spēj apzināties, ka tā izdara slepkavību, spēj vadīt savas darbības

---

²⁸ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 46.lpp.

²⁹ Liholaja V. Komentāri par Latvijas tiesu praksi krimināllietās. 2.grāmata. Rīga: TNA, 2007.g., 14.lpp.

³⁰ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 49.lpp.

(psihiskā pieskaitāmība) un ir sasniegusi četrpadsmito dzīvības gadu (vecuma pieskaitāmība). Krimināllikuma 11.pants nosaka, ka persona, kas nav sasniegusi četrpadsmit gadu vecumu, pie kriminālatbildības nav saucama. Šis nosacījums likumā ir ietverts humānu apsveramu dēļ. Tie nosaka, ka ikviena persona, kas nav sasniegusi šo vecumu, nevar krimināli atbildēt par izdarīto noziegumu, jo mazās dzīves pieredzes dēļ nespēj pilnībā apzināties savas darbības un tās vadīt. Psihiskā un vecuma pieskaitāmība ir nepieciešams nosacījums subjekta saukšanai pie kriminālatbildības.³¹

Krimināllikuma 122.p. 2.daļā paredzēts speciāls subjekts - valsts amatpersona, kurai par slepkavību, pārkāpjot personas aizturēšanas nosacījumus, paredzēts bargāks sods.

1.5. Slepkavības subjektīvā puse.

Subjektīvā puse raksturo indivīda attieksmi pret nodarījumu un tā izraisītajām sekām - citas personas nāvi, kā arī saskaņā ar Krimināllikuma 8.panta prasībām pret cēloņsakarību šajā noziegumā. Cilvēkam dzīvību var atņemt gan tīši, gan arī aiz neuzmanības. Slepkavību raksturo tikai tīša citas personas dzīvības atņemšana, kad vainīgā persona paredz, ka viņas nodarījuma rezultātā iestāsies cita cilvēka nāve, un vēlas tās iestāšanos (tiešs nodoms) vai, kaut arī nāvi nevēlas, tomēr apzināti pieļauj tās iestāšanos (netiešs nodoms). Krimināllikums neatdala slepkavību ar tiešu nodomu no slepkavības ar netiešu nodomu, atstājot tiesas ziņā iespēju izlemt, cik liels sods atkarībā no vainas formas konkrētajā gadījumā jāpiemēro. Tomēr, ievērojot tikai subjektīvos faktorus, jāatzīst, ka netieša nodoma gadījumā noziegums ir mazāk smags, jo vainīgā persona tomēr cietušā nāvi nav vēlējusies, tās iestāšanās viņai ir bijusi vienaldzīga. Vainīgais apzinās, ka viņa nodarījuma rezultātā var iestāties cietušā nāve, to nevēlas, bet rīkojas tā, ka iestājas nāve: piemēram, izdarot sitienus pa cietušā ķermeni, vainīgais viņa nāvi nevēlas, tomēr triecienu spēks un lokalizācija ir tādi, ka to nodarīto miesas bojājumu rezultātā iestājas cietušā nāve.³²

Citas personas dzīvības apdraudējuma nodoma konkretizācijas pakāpe var ietekmēt slepkavības kvalifikāciju. Šis nodoms var būt konkretizēts vai nekonkretizēts. Ja ir *konkretizēts nodoms*, piemēram, vainīgais ir vēlējis noslepkavot, bet tas nav izdevies no viņa gribas neatkarīgu iemeslu dēļ, nodarījums jākvalificē kā slepkavības mēģinājums. Ja vainīgais ir vēlējis noslepkavot vienu personu, bet kļūdas dēļ noslepkavo citu indivīdu, nodarījums jākvalificē kā pabeigta slepkavība (kļūda attiecībā uz cietušā

---

³¹ Turpat 51.lpp.

³² Turpat 52.lpp.

personu). Tomēr gadījumā, ja vainīgais no viņa gribas neatkarīgu iemeslu dēļ nav noslepkavojis konkrēto cilvēku, piemēram, aizšāvis tam garām, bet aiz neuzmanības nonāvējis citu, viņam jāatbild par slepkavības un mēģinājumu un nonāvēšanu aiz neuzmanības, ja viņš varēja viņam vajadzēja paredzēt, ka var iestāties citas personas nāve. Ja vainīgajam bijis konkretizēts nodoms nodarīt smagus miesas bojājumus, bet tie viņa neuzmanības dēļ izraisījuši cietušā nāvi, nodarījums jākvalificē atbilstoši Krimināllikuma 125.p. 3.daļai. Ja vainīgajam ir vienalga, vai iestāsies cietušā nāve vai miesas bojājumi, respektīvi, *nekonkretizēts nodoms*, viņam jāatbild par faktiski nodarīto kaitējumu: ja iestājusies cietušā nāve, tad par slepkavību, bet, ja ir miesas bojājumi, - par tiem. Svarīgi ir atcerēties, ka nodarījumu var kvalificēt kā slepkavības mēģinājumu tikai gadījumā, ja vainīgajam ir bijis tiešs nodoms atņemt dzīvību citai personai, respektīvi, viņš ir vēlējis cietušā nāvi. Ja šāda nodoma nav, nodarījums jākvalificē atbilstoši sekām. Strīdīga ir situācija, ja vainīgais, nevēloties sekas, tomēr apzināti nostāda cietušo dzīvībai bīstamā stāvoklī. Šādā gadījumā nav tieša slepkavības vai miesas bojājumu nodoma, tāpēc nodarījumu nevar atzīt par attiecīgā nodarījuma mēģinājumu. Ja cietušais būtu nogalināts, nodarījumu varētu atzīt par slepkavību, kas izdarīta ar netiešu nodomu, respektīvi, vainīgais nevēlējās nāves iestāšanos, bet apzināti to pieļāva. Šādā gadījumā apšaubāma ir iespēja kvalificēt nodarījumu kā vērstu pret personu, kaut arī cilvēka dzīvība ir reāli apdraudēta.

Slepkavības kvalifikāciju neietekmē tās nodoma rašanās laiks. Šo apstākli var ievērot tiesa, nosakot sodu, jo slepkavība, izdarīta ar iepriekšēju nodomu, var būt kaitīgāka nekā tāda, kas īstenota ar piepešu nodomu. Tomēr slepkavību, kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī, nevar veikt ar iepriekšēju nodomu, jo tai raksturīgs piepešs nodoms, kas nekavējoties realizēts.³³

2. Nodaļa. Slepkavības kuras izdarījušas vairākas personas pēc iepriekšējas vienošanās vai organizētā grupā.

2.1. Slepkavību pastiprinošo apstākļu klasifikācija.

Krimināllikums paredz īpašus kvalificētas slepkavības sastāvus, ietverot tajos pastiprinošas pazīmes. Krimināllikuma 117. un 118. pants nosaukumi liecina, ka, pastāvot šīm pazīmēm, slepkavība uzskatāma par izdarītu pastiprinošos vai sevišķi pastiprinošos apstākļos. Saprotais, ka šajā gadījumā paredzēta atbildības pastiprināšana par izdarīto slepkavību; par to liecina arī šo pantu sankcijas. Lai šie

---

³³ Turpat 53.lpp.

apstākļi netiktu jaukti ar Krimināllikuma 48. p. 1. daļā paredzētajiem, likumdevējs speciāli norāda, ka tie ir „pastiprinoši”, nevis „atbildību pastiprinoši”. Kaut gan pēc savas būtības šie apstākļi ir līdzīgi un dažreiz arī sakrīt, piemēram, 48.p. 1.daļas 2.punkts un 117.p. 10.punkts, tomēr juridiskā nozīme tiem ir dažāda. Krimināllikuma sevišķas daļas pantā paredzētās pastiprinošās pazīmes izmaina nodarījuma kvalifikāciju; līdz ar to mainās arī par attiecīgo nodarījumu sankcijā paredzētais sods, tāpēc praksē šādus nosacījumus pieņemts saukt par kvalificējošiem apstākļiem, bet slepkavību, kas ir izdarīta, pastāvot šādiem apstākļiem, dēvēt par kvalificētu slepkavību. Tomēr apzīmējums „kvalificējoši apstākļi” nav īsti piemērots, tāpēc labāk būtu lietot apzīmējumu „kvalificējošas pazīmes”. Vispārīgās daļas 48.p. 1.daļā paredzētie nosacījumi nodarījuma kvalifikāciju nemaina, bet, tiem pastāvot, tiesa sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijas robežas var piespriest bargāku sodu. Ērtības labad „pastiprinašos astākļus” apzīmēsim kā „kvalificējošas pazīmes”, bet „slepkavību pastiprinošos apstākļos” – kā „kvalificētu slepkavību”. Nosakot sodu par kvalificētu slepkavību, tiesa nevar atzīt par atbildību pastiprinošu tādu Krimināllikuma 48.p. 1.daļā paredzētu apstākļi, kas ir kvalificētas slepkavības sastāva pazīme. Ja personas nodarījumā konstatēts kvalificētas slepkavības sastāvs, jānorāda atbilstošais panta punkts, kurā paredzēta kvalificējošā pazīme. Ja šādas pazīmes ir vairākas, jānorāda visi Krimināllikuma sevišķas daļas panta punkti, kurā tas ir paredzētas. Tomēr nav skaidrs, kā kvalificēt slepkavību, kurā ir gan 117.pantā paredzētās patiprinošās pazīmes, gan 118.pantā definētās sevišķi pastiprinošās pazīmes, piemēram, izdarot slepkavību aiz mantkārtības, noslepkavotas divas vai vairākas personas. Iespējami šādi nodarījumu kvalifikācijas varianti:

Pēc kopības 117.p. 9.punkts un 118.p.2.punkts;

Tikai 118.p.2.punkts, mantkārtīgo nolūku uzskatot par atbildību pastiprinošu nosacījumu.

Faktiski šajā gadījumā ir izdarīts vienpatīgs delikts, kuru nebūtu pareizi vērtēt kā ideālu noziegumu kopību. Tāpēc par pareizāku uzskatāms otrais variants.

Kvalificējošas pazīmes raksturo cietušo personu, slepkavības veidu, apstākļus, sekas, mērķi un subjektu (shēmas pielikumā (Pielikums 2. un pielikums 3.)).

Kvalificējošā pazīme ir obligāta kvalificēta nozieguma sastāva daļa. Ja neizdodas pierādīt kvalificētas slepkavības sastāvu, slepkavību nevar kvalificēt atbilstoši 117.vai 118.pantam. Ja turpretim slepkavības sastāvā pazīmes konstatētas, tā jāvērtē kā kvalificēta.³⁴

---

³⁴ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 56.lpp.

2.2. Slepkavība, ko izdarījusi personu grupa. (117.p. 10.daļa)

Šāds slepkavību kvalificējošs apstāklis Latvijas krimināltiesībās nav eksistējis visu laiku. Tāds neeksistēja Sodu likumā, kā arī LPSR Kriminālkodeksā. Tikai Latvijas Kriminālkodeksa 99.panta 2.punktā parādās šāds punkts³⁵, bet tā kā LKK ir spēkā tikai no 1991.gada, prakse nav pārāk ilglaicīga.

Saskaņā ar esošo tiesu praksi soda noteikšanā, bieži vērojamas absurdas situācijas, kad, pastāvot slepkavību kvalificējošajai pazīmei personu grupai, vainīgajām personām tiek piemērots panta sankcijā paredzētais minimālais vai, piemērojot KL 49.pantu, sods, kas ir vieglāks par panta sankcijā paredzēto; netiek piemēroti KL 48.panta 1 daļā citi atbildību pastiprinošie apstākļi.

Tiesas, piespriežot sodu par noziedzīgiem nodarījumiem ar kvalificētiem sastāviem, bieži uzsver atbildību pastiprinošo apstākļu neesamību un nepamatoti mīkstina personai atbildību. Kaut gan noziedzīgu nodarījumu kvalificētie sastāvi radīti, lai pastiprinātu atbildību par noziedzīgiem nodarījumiem, pastāvot īpašiem apstākļiem, faktiski saukšana pie atbildības pēc panta daļas, kas paredz atbildību par kvalificētu noziedzīgu nodarījumu var būt personai nepamatoti labvēlīga.³⁶

Lemot par brīvības atņemšanas laiku vainīgajiem slepkavībā, tiesas bieži nosaka laiku, kas atbilst minimālajam pant sankcijā paredzētajam vai tuvu tam. Sešām personām (17%), kuras sodītas pēc KL 117.panta, tiesas piemēroja KL 49.pantu un piespieda sodu, kas ir vieglāks par KL panta sankcijā paredzēto.³⁷

Veida, kādā vairākas personas piedalās noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, noskaidrošanai ir būtiska nozīme kvalifikācijas procesā, jo no tā ir atkarīga gan pareiza krimināltiesību normas piemērošana, gan arī katras personas lomas precizēšana, kas savukārt var ietekmēt arī soda individualizāciju.³⁸

Divu vai vairāku personu piedalīšanās noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā ne tikai izmaina nodarījuma formu, bet arī paaugstina kaitīgumu.

Noziedzīgas grupas darbības kaitīgums jau tieši izpaužas tādējādi, ka palielinās noziedzīgā nodarījuma efektivitāte, ka darbība grupā veicina tās dalībnieku apņēmību nekaunīgāk un drošāk

³⁵ Sk.: LPSR Kriminālkodeksu un Latvijas Kriminālkodeksu.

³⁶ LR AT Apgabaltiesu kā pirmas instances tiesas un Augstākās tiesas krimināllietu tiesu palātas kā apelācijas instances sodu piemērošanas prakse. 2007./2008.g., 44.lpp.

³⁷ Turpat, 129.lpp.

³⁸ Plašāk sk.: Krastiņš U. Grupveida nodarījumi: teorija un prakse//Jurista Vārds, 2005.g. 12.aprīlis, Nr.13; 19.aprīlis, Nr.14; Жозлов А.П. Соучастие: Традиции и реальность. – Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.г.

darboties, realizējot nodarījumu, palīdz ātrāk un iespaidīgāk ietekmēt cietušā gribu vai to pilnīgi paralizēt.

Tas nozīmē, ka tieši fiziska saikne starp grupas dalībniekiem ir izšķirošais faktors vairāku personu kopīgai darbībai un, ja tāda pastāv, tad abpusējai psiholoģiskajai saiknei starp nodarījuma tiešajiem realizētājiem nav būtiskas nozīmes.³⁹

Kopīgu darbību kaitīgums izpaužas tajā apstākļi, ka vairāku personu savstarpējais atbalsts nostiprina viņos pārliecību par sekmīgu kopīgā nodarījuma izdarīšanu un ar viņu kopīgajām pūlēm iespējams sasniegt lielāku ieguvumu. Kopīgās darbības nodara smagāku kaitējumu ar likumu aizsargātajām interesēm.⁴⁰

Pastāv lielāka iespējamība, ka cietušais nespēs aizstāvēties un izvairīties no nāves vai smagāku miesas bojājumu gūšanas.

Slepkavība, kas izdarīta līdzdalībā, ir atzīstama per sevišķi bīstamu, jo pastāv tādi apstākļi, kas apspiež cietušā iespēju pretoties un atvieglo iespēju realizēt noziedzīgo nodarījumu.⁴¹

Līdzdalība nav iespējama noziegumos, kurus var izdarīt vienīgi aiz neuzmanības, jo tikai vēlēšanās sasniegt noziedzīgo rezultātu vai apzināta tā pieļaušana kopīgi izdarot noziedzīgās darbības, var dot kopīgi gribēto noziedzīgo rezultātu.⁴²

Līdzdalība nav saskatāma arī tādos gadījumos, kad kādas personas aiz neuzmanības izdarīts noziegums sekmējis cita tīša nozieguma izdarīšanu.⁴³

Kā noteikts 48.p. 1.daļas 2.punktā, jebkura noziedzīga nodarījuma izdarīšanu personu grupā tiesa var uzskatīt par atbildību pastiprinošu apstākli. Slepkavību var kvalificēt atbilstoši šai pazīmei, ja tā izdarīta dalībā, proti, slepkavību slepkavību kopīgi, to apzinoties, tieši izdarījušas divas vai vairākas personas, tātad grupa.

Šādu slepkavības veidu raksturo:

---

³⁹ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: TNA, 200.g. 162.lpp.

⁴⁰ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Rīga: TNA, 2001.g., 60.lpp.

⁴¹ Коряковцев В. В., Питулько К. В. Комментарии к Уголовному кодексу Российской Федерации: постатейный научно – практический, Санкт-Петербург, 2004.г. с.218.

⁴² Krastiņš U. Mācība par nozieguma sastāvu . Rīga: Zvaigzne ABC, 1994.g., 107.lpp.

⁴³ Turpat, 108.lpp.

- 1) Dalības objektīvās pazīmes:
  - a) Dzīvības atņemšanā piedalījušās divas vai vairākas personas;
  - b) Divas vai vairākas personas tieši piedalījušās dzīvības atņemšanā;
- 2) Dalības subjektīvās pazīmes:
  - a) Divas vai vairākas personas apzinās slepkavību;
  - b) Divas vai vairākas personas apzinās dalību slepkavībā.

Divas vai vairākas personas, izdarot slepkavību kopīgi, apvieno savus spēkus kopīga mērķa sasniegšanai – dzīvības atņemšanai cietušajam. Šo personu darbību raksturs slepkavības laikā var būt atšķirīgs, piemēram, viens tur cietušo, bet otrs izdara nāvējošos sitienus, taču tie ir apvienojušies kopīga mērķa sasniegšanai un kopīgi realizē iecerēto. Individūdu nevar atzīt par līdzdarītāju, ja tas tikai atrodas slepkavības vietā, bet uz dzīvības atņemšanu citai personai vērstas darbības neveic. Līdzizdarītāju kopējā darbība ir apzināta, respektīvi, tie apzinās, ka kopīgi realizē slepkavību. Kvalificējot slepkavību atbilstoši 117.p. 10.punktam, nav svarīgi, vai iepriekš ir notikusi darbības saskaņošana un cik konkrēti ir harmonizētas līdzdarītāju aktivitātes. Tāpat kvalificējoša nozīme nav apstāklim, kādā veidā un kurā notikusi šī saskaņošana. Slepkavību nevar uzskatīt par izdarītu grupā, ja vainīgo kopdarbībai dzīvības atņemšanas procesā ir gadījuma raksturs. Lai slepkavību varētu uzskatīt par izdarītu personu grupā, personām, kas apvienojušās šim noziegumam, ar savām darbībām tieši jārealizē slepkavības sastāvs, respektīvi, jāizdara darbības (bezdarbība), kas izraisa cietušā nāvi. Ja slepkavības sastāvu realizē tikai viena persona, bet citi ir organizētāji, uzkūditāji vai atbalstītāji, to nevar uzskatīt par izdarītu grupā. Grupu veido vismaz divas personas, kurām piemīt slepkavības subjekta pazīmes. Ja kādam slepkavības subjektam nepiemīt visas tā pazīmes, piemēram, vecums un pieskaitāmība, to nevar atzīt par slepkavības līdzizdarītāju. Ja slepkavību izdarījuši divi indivīdi, no kuriem viens nav subjekts, personu grupa neveidojas, bet slepkavību nevar kvalificēt atbilstoši 117.p. 10.punktam. Ja slepkavību izdarījusi banda, tā kvalificējama pēc kopības ar attiecīgo 224.panta daļu.⁴⁴

Likums nosaka, ka personai, kas, izdarot slepkavību, psihisko traucējumu vai garīgas atpalcības dēļ nav bijusi spējīga visā pilnībā saprast savu darbību vai to vadīt, tātad atradusies ierobežotas pieskaitāmības stāvoklī, atkarība no konkrētiem apstākļiem tiesa var mīkstināt piespriesto sodu vai atbrīvot no tā.

---

⁴⁴ Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001., 72.lpp.

Tātad, lai veidotos slepkavības personu grupā sastāvs, vismaz divām personām jāpiemīt subjekta pazīmēm, t.i., jābūt četrpadsmit gadu vecumu sasniegušām, pieskaitāmām fiziskām personām.

Un secināti, ja noziegumu pastrādā divas personas, no kuriem vienai piemīt visas subjektam nepieciešamas pazīmes, bet otrai kādas no tām trūkst, grupa neveidojas.

Šajā jautājumā, kad otra persona ir bez kādas no obligātajām subjekta pazīmēm, tiesību teorētiķu domas dalās. Nav vienota viedokļa, vai šādā situācijā ar nederīgu subjektu veidojas kāda no dalības formām.

Noliedzēji apgalvo, ka starp personām nevar pastāvēt dalības subjektīvā saikne, jo viens no izdarītājiem nav spējīgs apzināties ne savas darbības bīstamību, ne cēloņsakarību starp darbību un bīstamajām sekām, ne arī citu nozieguma faktisko apstākļu nozīmi.

Savukārt, piemēram, U. Krastiņš argumentē, ka vērtējot subjektīvo saikni starp personām, kas kopīgi izdara noziedzīgu nodarījumu, ir jāievēro, ka nodarījuma faktiskos apstākļus apzinās persona, kurai piemīt visas subjektam nepieciešamās īpašības, un ka tikai šī persona atbild kriminālā kārtā par nodarījumu. Viņa ir apzinājusies, ka kopā ar citu personu izdara nodarījumu, ir to vēlējusies, un kopīgi izdarītās prettiesiskās darbības apliecina, ka viņa veikusi saskaņotu darbību.

Slepkavība jāatzīst par izdarītu personu grupā arī tad, ja kāds grupas dalībnieks pēc sprieduma pasludināšanas saslīms ar gara slimību, kura tam atņēmusi iespēju saprast savu rīcību vai to vadīt.⁴⁵

Par slepkavības izdarītājiem personu grupā atzīstamas tās divas vai vairākas personas, kuras rīkojušās kopīgi un ar vienu nodomu, kas bijis vērsts uz slepkavības izdarīšanu, un kuras tieši piedalījušās dzīvības atņemšanas procesā. Iepriekšēja vienošanās nav obligāta.⁴⁶

Krimināllikuma 18.pants nosaka, ka divu vai vairāku personu kopīga apzināta piedalīšanās tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanā ir dalība vai līdzdalība.

---

⁴⁵ Turpat, 72.lpp.

⁴⁶ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 223.lpp.
Latvijas Republikas Augstākās tiesas plēnuma 1992.gada 24.februāra lēmuma Nr.1 „par krimināllikumu piemērošanu lietās par tīšām slepkavībām” 22.punkts.

No dalības un līdzdalības formulējuma satura izriet, ka kriminālatbildības jautājumu risināšanā par vairāku personu kopīgi izdarītajiem nodarījumiem, jāievēro vairāki likumā reglamentēti objektīvie un subjektīvie nosacījumi:

- 1) Nodarījumā piedalās vismaz divas personas;
- 2) Prettiesiskās darbības šīs personas veic ar kopīgām pūlēm;
- 3) Pastāv cēloņsakarība un savstarpējā saikne starp atsevišķu personu kopīgajām darbībām un iecerēto rezultātu;
- 4) Kopīgās darbības ir tīšas – šīs personas apzinās kā veicamā nodarījuma faktiskos apstākļus, tajā skaitā arī kaitīgo seku iestāšanos, tā arī to apstākli, ka nodarījumā piedalās vēl kāda persona un viņas visas vēlas kopīgi izdarīt noziedzīgu nodarījumu;
- 5) Vairāku personu kopīga piedalīšanās iespējama tikai ar nodomu (tīši) izdarāmos noziedzīgos nodarījumos.⁴⁷

Savstarpējās saiknes nav starp personām, kas izdarījušas noziegumu neatkarīgi viena no otras, kaut arī līdzīgos apstākļos.⁴⁸

Taču netiek obligāti prasīts, lai katra grupas dalībnieka radītais kaitējums būtu izraisījis nāvi.⁴⁹

Augstākās Tiesas Plēmuna 1992.gada lēmumā „Par krimināllikumu piemērošanu lietās par tīšām slepkavībām”⁵⁰ 22. Punktā noteikts, ka izskatot lietas par tīšām slepkavībām, kas izdarītas grupā, tiesai jānoskaidro katra grupas dalībnieka līdzdalības pakāpe un viņa darbību raksturs izdarītajā noziegumā. Par nozieguma izpildītājiem atzīstamas tikai tās personas, kuras rīkojušās kopīgi un ar vienotu nododmu, kas bijis vērsts uz slepkavības izdarīšanu un tieši piedalījušās dzīvības atņemšanas procesā.

Tā, piemēram, K.B. un A.R. tika apsūdzēti par divu personu slepkavību, kas saistīta ar laupīšanu un izdarīta ar sevišķu cietsirdību, taču Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija ar savu 2004.gada 4.jūnija spriedumu⁵¹ atzina, ka K.B. bija šīs slepkavības atbalstītājs, nevis tās tiešais

---

⁴⁷ Latvijas Kriminālkodekss un komentāri atsevišķiem pantiem. Rīga: LR Tieslietu ministrijas informācijas centrs, 1995., 80.lpp.

⁴⁸ Krastiņš U. Mācība par nozieguma sastāvu. Rīga: Zvaigzne ABC, 1994.g., 105.lpp.

⁴⁹ Коряковцев В. В., Питулько К. В. Комментарии к Уголовному кодексу Российской Федерации: постатейный научно – практический, Санкт-Петербург, 2004.г. с.218.

⁵⁰ Latvijas Republikas Augstākās Tiesas Plēmuma lēmumu krājums. 1991-2002.g. Rīga, 2002., 25.lpp.

⁵¹ Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2004.gada 4.jūnija spriedums, lieta Nr. K04-319-04/18

izdarītājs, jo viņš fiziski tieši nav piedalījies dzīvības atņemšanas procesā, ko par pareizu atzina arī apelācijas instances tiesa.⁵²

Šāds K.B. rīcības juridiskais izvērtējums pilnībā atbilst krimināllietā pierādītajam, ka K.B. pēc ierašanās kopā ar A.R. cietušo dzīvesvietā nolūkā izdarīt laupīšanu, ir pielietojis vardarbību pret cietušo K.B. – pēc durvju atvēršanas un ielaišanas mājā satvēris viņu, aizspiedis tai muti, aizvilcis uz istabu un turējis rokas, kamēr A.R. ar līmlenti aizlīmējis cietušajai muti un ar auklu sasējis rokas kopā ar kājam. Tāpat, kad cietusī atteicās atdot naudu, K.B. uzkarsējis gludekli un padevis A.R. kurš to pielicis pie cietušās kreisās kājas, nodarot vieglus miesas bojājumus. Kad A.R. devās uz otru istabu, kur ar cirvi ne mazāk kā septiņas reizes iesita cietušajam J.B. pa galvu, nonāvējot viņu, K.B. atradās citā istabā kopā ar otro cietušo, kuru A.R. nonāvēja pēc tam, kad cietusī atkārtoti atteicās atdot naudu, izdarot ne mazāk kā piecus sitienus pa galvu ar cirvi, kuru viņam padeva K.B.

Iepriekšēja vienošanās nav obligāta arī citos gadījumos, kad likumdevējs panta dispozīcijā, nosaucot personas grupu kā noziedzīgā nodarījuma kvalificējošo pazīmi, uz to speciāli nav norādījis. Tas gan neizslēdz vainīgo personu atbildību arī tādos gadījumos, ja iepriekšēja vienošanās ir konstatēta, taču noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju tas neietekmē.⁵³

Krimināllikuma 117.panta 10.punktā paredzētais pastiprinošais apstāklis saskatāms arī lietā Nr.PAK-149, 2002.: D.A. un J.K., laupīšanas nolūkā ieradušies bārā „Flamingo” Līgatnē, uzbruka bārmnei A.G.- vispirms D.A. iesita viņai ar cirvja pietu ne mazāk ka trīs reizes pakauša rajonā, lai varētu nolaupt bārā esošās preces un naudu, bet pēc kāda laika, kad cietusī sāka vaidēt, pie viņas piegāja J.K. un tāpat iesita viņai ar cirvja pietu pa galvu pakauša rajonā ne mazāk kā sešas reizes. D.A. un J.K. izdarīto sitienu rezultātā A.G. mira.⁵⁴

Izdarītāja subjektīvo pusi raksturo noziedzīga nodarījuma faktisko apstākļu un tā kaitīguma apzināšanās un vēlēšanās sasniegt noziedzīgo rezultātu. Izdarītājs arī apzinās, ka konkrēto noziedzīgo

---

⁵² Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2004.gada 30.novembra spriedums, lieta Nr.PAK-401 Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2004.gada 4.jūnija spriedums, lieta Nr. K04-319-04/18

⁵³ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 98.lpp.

⁵⁴ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas lēmums, lieta Nr.PAK-149, 2002.g.

nodarījumu viņš izdara kopā ar citiem dalībniekiem. Noziedzīga nodarījuma materiālu sastāvu gadījumos izdarītājs paredz arī kaitīgo seku iestāšanos.⁵⁵

Par cietušā noslepkavošanu personu grupā liecina arī apsudzēto P.D. un V.D. darbības, kuri, iepriekš vienojušies par taksometra vadītāja aplaupīšanu un nonāvēšanu un paņēmuši šim nolūkam līdzīgi nazi un āmuru, iekāpa A.R. vadītājā taksometrā. Kad, aizvedis abus līdz viņu norādītajai vietai, A.R. apturēja automašīnu, V.D. no aizmugures ar āmuru vairākkārt iesita cietušajam pa galvu, savukārt P.D. iedūra viņam ar nazi vēderā, nodarot smagus, dzīvībai bīstamus miesas bojājumus, no kā iestājas A.R. nāve. Pēc tam V.D. un P.D. novietoja A.R. līķi automašīnas bagāžniekā, nolaupīja no automašīnas cietušajam piederošās mantas Ls 72 vērtībā, bet automašīnu kopā ar līķi aizdedzināja. P.D. un V.D. tika notiesāti par Krimināllikuma 117.panta 5.,6. un 10.punktā paredzētās slepkavības izdarīšanu.⁵⁶

Ja persona tieši nepiedalās dzīvības atņemšanas procesā, bet organizē slepkavību, uzskūda uz to vai atbalsta, viņas nodarījums kvalificējams ar atsauci uz Krimināllikuma 20.panta attiecīgo daļu.

Pirmstiesas izmeklēšanas gaitā slepkavība personu grupā bija inkriminēta Ā.G. un K.V. krimināllietā Nr. K06-149, 2001., kuri, piedraudot ar vardarbību, nolaupīja L.R. vadīto automašīnu un aizbrauca, bet pēc tam, kad ceļā abi pret cietušās gribu bija apmierinājuši savas dzimumtieksmes pretdabiskā veidā, Ā.G. ar auduma jostu, ko pēc vienošanās līdzī bija paņēmis K.V., cietušo nožņaudza, bet pēc tam, kad kopā ar K.V. izcēla viņu no automašīnas, ar asu metāla priekšmetu iedūra viņai krūtīs, jo nebija īsti parliecināts, ka cietusī mirusi. Nolūkā slēpt izdarīto un imitēt nelaiimes gadījumu, Ā.G. kopā ar K.V. aizvilka līķi un novietoja to uz dzelzceļa sliedēm.

Tiesa Ā.G. atzina par slepkavības izdarītāju, savukārt K.V. notiesāja par šīs slepkavības atbalstītāju, jo viņš tieši dzīvības atņemšanas procesā nepiedalījās.⁵⁷

Latvijas Republikas Augstākās tiesas plēmums vēl sava 1992.gada 24.februāra lēmuma Nr.1 „Par krimināllikumu piemērošanu lietās par tīšām slepkavībām” 22.punktā norādīja, ka stingri jānorobežo slepkavības izdarītāji no šādu noziegumu izdarīšanas organizētājiem, uzskudītājiem un

---

⁵⁵ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: TNA, 2000.,159.lpp.

⁵⁶ LR Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2004.gada 1.novembra lēmums, lieta Nr.PAK-340

⁵⁷ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 225.lpp.

atbalstītājiem, šāda norāde atrodama arī vairākos Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta lēmumos, piemēram, krimināllietā Nr.SKK-308,1997.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu V.Ņ. notiesāts par slepkavības mēģinājumu personu grupā, bet I.I. – par uzkūdīšanu izdarīt slepkavības mēģinājumu personu grupā un par tādas slepkavības atbalstīšanu, ko viņi izdarījuši šados apstākļos.

V.Ņ. un I.I. būdami dzēruma stāvoklī un atrodoties uz Ogres dzelzceļa stacijas perona, pēc I.I. ierosinājuma vienojās noslepkavot viņas trīsgadīgo dēlu A.I., un tāpēc V.Ņ. ievada zēnu stacijas vīriešu tualetē, kur ar abām rokām žņaudza viņa kaklu, līdz zēns kļuva ļengans. Tad V.Ņ. nolika cietušo uz betona grīdas un vienu reizi iespēra viņam ar kāju pa galvu, bet pēc tam iemeta viņu tualetes caurumā. I.I. tajā laikā atradās ārpusē, stāvēdama sardzē un steidzinot V.Ņ. ātrāk tikt galā ar bērnu. Būdami pārliecināti, ka A.I. miris, V.Ņ. un I.I. ar vilcienu aizbrauca.

Cietušajam A.I. tika nodarīti smagi miesas bojājumi, kas bīstami dzīvībai, bet viņa nāve neiestājās no V.Ņ. un I.I. gribas neatkarīgu iemeslu dēļ, jo apmēram pēc pusstundas viņu no tualetes bedres izvilka un nogādāja slimnīcā.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments savā lēmumā norādīja, ka cietuša dzīvības atņemšanas mēģinājumā tieši piedalījies viens pats V.Ņ., savukārt I.I. uzkūdījusi V.Ņ. izdarīt slepkavību un arī atbalstījusi tās izdarīšanu, tāpēc nevar uzskatīt, ka slepkavības mēģinājumu izdarījusi personu grupa. Jāpiebilst, ka pirmās instances tiesai, atzīstot V.Ņ. par slepkavības atbalstītāju, vispār nebija pamata runāt par slepkavību personu grupā, kuru var veidot vismaz divas personas, bet minētajā gadījumā viena no viņām jau bija atzīta par līdzdalībnieci.⁵⁸

Jautājums par personu – slepkavības izdarītāju – grupu lemts arī jau minētajā lietā Nr.K04-319-04/18 K.B.

Tiesas kolēģija atzīstot, ka K.B. atbalstīja A.R. izdarīto divu personu noslepkavošanu, kas bija saistīta ar laupīšanu un izdarīta ar sevišķu cietsirdību, pamatoti izslēdza no apsudzības norādi uz slepkavības izdarīšanu grupā.⁵⁹

⁵⁸ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 226.lpp.

⁵⁹ Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2004.gada 4.jūnija spriedums, lieta Nr. K04-319-04/18

2.3. Personu grupa bez iepriekšējas vienošanās un personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās.

2.3.1. Personu grupa bez iepriekšējas vienošanās.

Atkarībā no līdzdarītāju organizētības un noziedzīgo darbību saskaņotības pakāpes tiek izdalītas šadas (līdzizdarīšanas) formas: 1) personu grupa bez iepriekšējas vienošanās; 2) personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās; 3) organizēta grupa; 4) banda; 5) noziedzīga organizācija.⁶⁰

Noziedzīgo grupējumu formas ir visai atšķirīgas un dažos grupējumos veicamie uzdevumi tiek sadalīti tādā veidā, ka izdarītāji izpilda lomas, kas raksturīgas vienīgi līdzdalībniekiem.⁶¹

No juridiskajā literatūrā paustajām definīcijām par personu grupu bez iepriekšējas vienošanās, jāizceļ divas. Pirmā pieder U. Krastiņam – „Grupa bez iepriekšējas vienošanās ir tados gadījumos, kad divas vai vairākas personas apzināti kopīgi tieši piedalās noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.”⁶² Taču ir redzams, ka šāda definīcija būtiski neatšķiras no dalības definīcijas, tādējādi var rasties priekšstāsts, ka dalība ir personu grupa bez iepriekšējas vienošanās, kas ir pretrunā ar šī jurista piedāvāto dalības formu klasifikāciju, kurā ietilpst arī grupa pēc iepriekšējas vienošanās, organizēta grupa un banda. Otras definīcijas autors ir A. Kozlovs, kurš raksturo personu grupu bez iepriekšējas vienošanās kā noziedznieku grupas apvienību, kurā vienošanās ir ārēji izpausta mutiski, rakstiski vai ar žestiem, un ko nozieguma izpildes stadijā realizē vismaz viena persona.⁶³ Šī autora priekšlikums ir daudz tuvāks patiesībai, taču piedāvātā definīcija ir neveikla, jo nav īsti saprotams, kurš kuram pievienojas un vai vispār kāds pievienojas jau uzsāktai darbībai.

Personu vaina noziedzīgos nodarījumos, kas izdarīti grupā bez iepriekšējas vienošanās, var izpausties gan nodoma, gan noziedzīgas pašpaļāvībās veidā.

---

⁶⁰ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu klasifikācija: Likums, teorija, prakse. Rīga: TNA, 2007.g., 96.lpp.

⁶¹ Krastiņš U. Grupveida nodarījumi: teorija un prakse. Jurista Vārds. 2005.g. 12.aprīlis, Nr. 13, 6.lpp.

⁶² Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: TNA 2000., 159.lpp.

⁶³ Козлов А.П. Соучастие: традиции и реальность. – Санкт-Петербург, «Юридический центр Пресс», 2001. - с.236.

Var secināt, ka noziedzīgs nodarījums uzskatāms par izdarītu personu grupā bez iepriekšējas vienošanās, ja noziedzīgas grupas dalībnieks pievienojies izdarītāja (līdzizdarītāju) uzsāktai noziedzīgai darbībai.⁶⁴

2.3.2. Personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās.

Grupa pēc iepriekšējas vienošanās pastāv tajos gadījumos, kad vismaz divas personas par kopīgi izdarāmo nodarījumu vienojušās pirms prettiesisko darbību uzsākšanas, kas tieši vērstas uz noziedzīgā nodoma realizēšanu.⁶⁵ Šāds viedoklis sastopams arī citu juristu darbos.⁶⁶ Uz kopējā fona izceļas tikai A.Kozlovs, rakstīdams, ka šāda veida grupa „tiek izveidota stihiski, bez nozieguma detaļu plānošanas un līdzdalībnieku lomu konkretizācijas”.⁶⁷

M. Blūma raksta, ka „līdzdalības pēc iepriekšējas norunas vienkāršā forma var būt kā līdzizpildīšanas, tā arī komplicētās līdzdalības gadījumos, kad līdzdalībnieku lomas ir sadalītas”⁶⁸, vienlaikus apgalvojot, ka „ar grupu pēc iepriekšējās norunas jāsaprot tikai līdzizpildīšana, kad visi grupas locekļi tieši piedalās pašā nozieguma izdarīšanā”.⁶⁹

Grupa bez iepriekšējas vienošanās un grupa pēc iepriekšējas vienošanās par nodarījuma izdarīšanu atšķiras tikai ar vienu pazīmi – grupā pēc iepriekšējas vienošanās pirms noziedzīgā nodarījuma sastāva realizācijas tiešas uzsākšanas, kas sakrīt ar konkrētā nodarījuma mēģinājuma sākuma darbībām, starp grupas dalībniekiem ir bijusi jebkāda veida vienošanās par kopīgi izdarāmo noziedzīgo nodarījumu.⁷⁰

Gan grupas bez iepriekšējas vienošanās, gan grupas pēc iepriekšējas vienošanās pārējās pazīmes ir kopējas: 1. Tiek realizēts tišs noziedzīgs nodarījums; 2. Nodarījumu izdarījušas divas vai vairākas personas; 3. Vismaz divas personas tieši realizē noziedzīga nodarījuma sastāva objektīvās puses pazīmes; 4. Visi grupas dalībnieki, kuri tieši realizē kopīgo noziedzīgo nodomu, atrodas nodarījuma izdarīšanas vietā un laikā; 5. Nodarījums tiek realizēts ar kopīgām darbībām; 6. Nodarījumu izdarījušās personas apzinās, ka tas tiek kopīgi izdarīts vēl ar vismaz vienu personu; 7. Pastāv

⁶⁴ Podprigora D. Vairāku personu piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā. Rīga: „Biznesa augstskola Turība”, 2008.g., 157.lpp.

⁶⁵ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: TNA 2000., 160.lpp.; Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildināts izdevums. Rīga: TNA 2008., 230.lpp.

⁶⁶ Гришаев П.И., Кригер Г.А. Соучастие по уголовному праву. Москва: Госюриздат, 1959.г., с.68; Ковалев М.И. Соучастие в преступлении. Ч.2.-Свердловск: Изд. Свердловского юридического института, 1962.-с.214-215.

⁶⁷ Козлов А.П. Соучастие: традиции и реальность. – Санкт-Петербург, «Юридический центр Пресс», 2001.- с.246.

⁶⁸ Blūma M. Mācība par līdzdalību. Rīga: LVU, 1978.g. -38.lpp.

⁶⁹ Turpat, 39.lpp.

⁷⁰ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildināts izdevums. Rīga: TNA 2008., 231.lpp.

nepieciešamībā celoņsakarība starp vairāku personu kopīgajām darbībām un iestājušos kaitīgo rezultātu.⁷¹

Var secināt, ka noziedzīgs nodarījums uzskatāms par izdarītu personas grupā pēc iepriekšējas vienošanās, ja grupas dalībnieki vienojušies par tā izdarīšanu pirms noziedzīgas darbības uzsākšanas, tas ir, pirms nodarījuma objektīvas puses izpildīšanas uzsākšanas.⁷²

Krimināllikuma 20.panta 1.daļa: par līdzdalību uzskatāma apzināta darbība vai bezdarbība, ar kuru persona (līdzdalībnieks) kopīgi ar citu personu (izdarītāju) piedalījies tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet pati nav bijusi tā tiešā izdarītāja. Noziedzīga nodarījuma līdzdalībnieki ir organizētāji, uzkūdtāji, atbalstītāji.

Atšķirībā no dalības, kurā visas personas, kas kopīgi izdara noziedzīgu nodarījumu, ir noziedzīga nodarījuma izdarītāji, līdzdalībā viektā nodarījumā bez tiešā izdarītāja (izdarītājiem) piedalās arī tādas personas, kuras neņem tiešu dalību noziedzīgā rezultāta sasniegšanā, bet kurām ir noteikti citi uzdevumi, kurus veicot, kopīgi tiek panākta nodomātā mērķa sasniegšana, tas ir, ar kopīgām pūlēm tiek realizēts noziedzīga nodarījuma sastāvs.

Līdzdalība iespējama visās noziedzīga nodarījuma stadijās – gan sagatavojoties nodarījuma izdarīšanai, gan uzsākot nodarījumu, kā arī nodarījuma izdarīšanas laikā, bet tikai līdz noziedzīga nodarījuma pabeigšanas brīdim. Tātad visā tajā laikā, kad tiek realizēta noziedzīga nodarījuma objektīva puse.⁷³

Par organizētāju uzskatāma persona, kas noziedzīga nodarījuma izdarīšanu organizējusi vai vadījusi (Krimināllikums 20.panta otrā daļa).

Nodarījuma organizētājam ir pati noteicošākā loma kopīgajā nodarījumā, jo viņš izplāno nodarījumu, iesaista tajā citas personas, organizē un bieži vien arī vada tā izdarīšanu.⁷⁴

Organizētāja nodarījuma kvalifikācija atkarīga no tā lomas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, un šeit iespējami šādi varianti:

---

⁷¹ Krastiņš U. Grupveida nodarījumi: teorija un prakse. Jurista Vārds, 2005.g. 12.aprīlis, Nr.13, 6.lpp.

⁷² Podprigora D. Vairāku personu piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā. Rīga: „Biznesa augstskola Turība”, 2008.g., 164.lpp.

⁷³ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildināts izdevums. Rīga: TNA 2008., 241.lpp.

⁷⁴ Turpat, 241.lpp.

1). Ja organizētājs ne tikai organizē noziedzīgu nodarījumu un to vada, bet arī tieši piedalās tā izdarīšanā, viņa nodarījums kvalificējams saskaņā ar to Krimināllikuma Sevišķas daļas pantu, kurā paredzēta atbildība par konkrēto noziedzīgo nodarījumu.

2). Ja organizētājs tieši noziedzīga nodarījuma izdarīšanā nepiedalās, viņa nodarījums kvalificējams saskaņā ar to Krimināllikuma Sevišķas daļas pantu, kurš paredz atbildību par izdarīto noziedzīgo nodarījumu ar atsauci uz Krimināllikuma 20.panta otro daļu.

3). Ja organizētājs izvaido vai vada organizētu grupu vai bandu, viņa nodarījums kvalificējams tikai saskaņā ar to Krimināllikuma pantu, kurā paredzēta atbildība par šādu darbību bez atsauces uz Krimināllikuma 20.panta otro daļu.⁷⁵

Par uzkūdītāju uzskatama persona, kas pamudinājusi citu personu izdarīt konkrētu noziedzīgu nodarījumu (Krimināllikums 20.panta trešā daļa). Bet ne vispār uz noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.⁷⁶

Arī uzkūdītāja darbību kvalifikācija atkarīga no tā lomas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā:

1). Ja uzkūdītājs pats tieši noziedzīga nodarījuma izdarīšanā nepiedalās, viņa nodarījums kvalificējams saskaņā ar to Krimināllikuma Sevišķās daļas pantu, kurā paredzēta atbildība par uzkūdītā izdarīto noziedzīgo nodarījumu ar atsauci uz Krimināllikuma 20.panta trešo daļu.

2). Turpretī, ja persona uzkūdīs citu personu izdarīt slepkavību un arī pati piedalīsies dzīvības atņemšanas procesā kā līdzizdarītāja, viņas nodarījums kvalificējams tikai saskaņā ar to Krimināllikuma Sevišķas daļas pantu, kurā paredzēta atbildība par izdarīto slepkavību.⁷⁷

Atsevišķos Krimināllikumā paredzētajos gadījumos uzkūdīšana veido patstāvīga noziedzīga nodarījuma sastāvu.⁷⁸

Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā noteikts, ka par atbalstītāju uzskatāma persona, kas apzināti veicinājusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, dodot padomus, norādījumus, līdzekļus vai novēršot šķēršļus tā izdarīšanai, kā arī persona, kas iepriekš apsollījusi noslēpt noziedzīga nodarījuma izdarītāju vai līdzdalībnieku, noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīkus un līdzekļus, noziedzīga

---

⁷⁵ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 112.lpp.

⁷⁶ Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: TNA 2008., 242.lpp.

⁷⁷ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 114.lpp.

⁷⁸ Sk.arī: Krastiņš U. Krimināltiesību teorijas un prakses problēmas. Latvijas Vēstnesis, pielikums „Jurista Vārds”, 2003.g. 23.septembris, Nr.34; 30.septembris, Nr.35.

nodarījuma pēdas vai noziedzīgā kārtā iegūtos priekšmetus vai arī iepriekš apsolījusi iegādāties vai realizēt šādus priekšmetus.

Atbalstītāja nodarījums kvalificējams saskaņā ar to Krimināllikuma Sevišķās daļas pantu, kurā paredzēts izdarītāja izdarītais noziedzīgais nodarījums, ar atsauci uz Krimināllikuma 20.pantu ceturto daļu, bet, ja atbalstītājs arī pats piedalās tieši noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, - tikai saskaņā ar Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgo pantu.⁷⁹

2.4. Slepkavība, ko izdarījusi organizēta grupa (KL 118.panta 5.punkts)

Krimināllikumā ir atrodami trīs jēdzieni, ar kuru palīdzību likumdevējs ir definējis personu grupas ar iepriekšēju vienošanos, kuras uzskatāmas par organizētām, proti, organizēta grupa, noziedzīga organizācija un banda. Saskaņā ar Krimināllikuma 21.panta pirmo daļu - organizēta grupa ir vairāk nekā divu personu izveidota apvienība, kura radīta nolūkā kopīgi izdarīt noziedzīgus nodarījumus vai smagu vai sevišķi smagu noziegumu un kuras dalībnieki saskaņā ar iepriekšēju vienošanos sadalījuši pienākumus. Krimināllikuma 89.¹ pants noteic, ka noziedzīga organizācija ir vismaz piecu personu apvienība, kas izveidota ar nolūku izdarīt sevišķi smagus noziegumus pret cilvēci un mieru, kara noziegumus, īstenot genocīdu vai izdarīt sevišķi smagus noziegumus pret valsti. Savukārt banda ir organizēta un ar ieroci bruņota cilvēku grupa (Krimināllikuma 224.panta pirmā daļa).⁸⁰

Tātad, par organizēto grupu uzskata noziedzīgu grupu, kurā viens vai vairāki dalībnieki, būdami grupas valdība, apvieno citus grupas dalībniekus grupas vadības noteiktas noziedzīgas darbības izdarīšanai, vada sagatavošanos šai kopīgajai darbībai un tās izdarīšanu un sadala grupas dalībnieku pienākumus šajā darbībā.⁸¹

Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.12.2007. likumu⁸², kas stājās spēkā 12.01.2008., organizēta grupa kā slepkavību sevišķi pastiprinošs apstāklis atsevišķi iekļauta Krimināllikuma 118.panta 5.punktā.

- Slepkavība, ko izdarījusi organizēta grupa, būs gadījumos, ja to izdarījušas vairāk nekā divas personas, kuru izveidotā apvienība atbilst organizētas grupas pazīmēm

⁷⁹ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g., 117.lpp.

⁸⁰ Podprigora D. Vairāku personu piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā. Rīga: „Biznesa augstskola Turība”, 2008.g., 165.lpp.

⁸¹ Turpat, 175.lpp.

⁸² Sīkāk: <http://titania.saeima.lv/> (20.04.2010)

- Saskaņā ar Krimināllikuma 21.pantā noteikto, organizētai grupai piemīt šādas obligātas pazīmes:
  - tā ir vairāk nekā divu personu izveidota apvienība,
  - tā ir radīta nolūkā kopīgi izdarīt noziedzīgus nodarījumus vai smagu vai sevišķi smagu noziegumu,
  - tās dalībnieki saskaņā ar iepriekšēju vienošanos sadalījuši pienākumus
- Slepkavības izdarīšana organizētā grupā jānodala no slepkavības, ko izdarījusi personu grupa, pirmkārt, pēc kvantitatīvā rādītāja un, otrkārt, pēc tā, ka krimināllikumā 117.panta 10.punktā paredzētās slepkavības izdarītājiem nav obligāta iepriekšēja vienošanās un pienākumu sadale, pie tam visiem grupas dalībniekiem ir jāpiedalās dzīvības atņemšanas procesā.⁸³

Organizēta grupa no grupas pēc iepriekšējas vienošanās atšķiras ar:

- Ar skaitlisko sastāvu – organizēta grupa sastāv no vismaz no trim personām.
- Ar iepriekšēju pienākumu sadali starp grupas dalībniekiem.
- Vismaz viens no grupas dalībniekiem tieši realizē noziedzīgo nodarījumu (ne visiem organizētas grupas dalībnieki tieši jārealizē nodarījumu).
- Organizētā grupā bez tiešā nodarījuma realizētāja var būt personas, kuru pienākumi atbilst līdzdalībnieku funkcijām.
- Visiem organizētas grupas dalībniekiem nav obligāti jāatrodas nodarījuma realizācijas vietā vai tā izdarīšanas laikā.
- Visi organizētas grupas dalībnieki; neatkarīgi no pienākumiem, ir nodarījuma izdarītāji (līdzizdarītāji).
- Neatkarīgi no grupas dalībnieka pienākumiem; visas dalībnieku darbības ir savstarpēji saistītas un nosacītas.

Rīgas tiesas apgabala prokuratūrā uz dotu brīdi ir izskatama lieta par slepkavību, ko izdarījusi organizēta grupa, kriminālprocesa Nr. KP11092114109:

---

⁸³Dalība, līdzdalība, piesaistība. http://friga.lu.lv/KTK/Vinkalna/Daliba_lidzdaliba_piesaistiba.pdf (20.04.2010)

15 gadus vecā O. tika noslepkavota 5.jūlijā 2009.gadā, un viņas slepkavība tika rūpīgi plānota, četrtnē šim noziegumam ļoti nopietni gatavojās jau gandrīz mēnesi iepriekš. Jaunieši bija nolēmuši "nodarboties ar noziedzību". Kā atzina prokurore, šai slepkavībai pat nav īsta motīva, citiem vārdiem, tas ir ļoti zemisks, šī esot pirmā lieta viņas prokurores amatā, kad kāds cilvēks tiek noslepkavots bez jebkāda iemesla. Prokurore uzsver, ka slepkavība veikta, lai jaunieši apmierinātu savas ambīcijas.

Jaunieši bija sadalījuši lomas, un paziņas slepkavību nolēma veikt nevis personisku motīvu vadīti, bet gan tādēļ, lai visi būtu sasaistīti. Proti, lai četrtnē vienotu jau viens kopīgs noziegums.

Apsūdzētie bija pazīstami ar cietušo meiteni - divi bija viņas klasesbiedri, viens šajā skolā bija mācītājs iepriekš, bet ceturtais bija paziņa O. skolas biedriem.

Galvenais nozieguma plānotājs bija 1993.gadā dzimušais N.O., kurš, tiecoties pēc pašapliecinājuma uz citu cilvēku pakļaušanas rēķina, lai paceltu pašvērtību apkārtējo vienaudžu vidū, radīja organizētu grupu ar nosaukumu ISA - Informācijas savākšanas aģentūra, kurā iesaistīja savus paziņas - F.Č., V.P. un P.V.

Tieši N.O. jau jūnijā piedāvāja pārējiem grupas dalībniekiem izdarīt klasesbiedrenes O. slepkavību.

Lai varētu šo plānu īstenot, grupa iegādājās divas rācījas, gumijas cimds un šķidrums aizdedzināšanai, lai varētu iznīcināt meitenes mantas, liecina lietas materiāli.

Saskaņā ar lietas materiāliem 5.jūlija ļoti agrā rīta stundā divi no grupas dalībniekiem Jaunciema meža masīvā izraka bedri, kur noslēpt O. mirstīgās atliekas. Bedre tika nomaskēta ar zariem, bet bedrē tika atstātas trīs lāpstas. Vietā, kur bija iecerēts noslepkavot meiteni, tika atstāta arī ķerra, lai mirstīgās atliekas varētu nogādāt līdz bedrei.

Ap pusdienlaiku sabiedriskā transporta pieturā tika sagaidīta O., kuru pie sevis bija aicinājis N.O, lai kopā mācītos. Pēc tam abi aizgāja uz dzelzceļa stacijas peronu, kur viņus jau sagaidīja pārējie grupas dalībnieki un inscenēja uzbrukumu abiem jauniešiem. Pēc tam it kā svešie puisi piedāvāja aiziet uz mežu izrunāties.

Kā liecina lietas materiāli, viens no grupas dalībniekiem izvilka blociņu un meitenei sāka vaicāt viņas personīgos datus, atzīmējot to pierakstu klādē. Tad sākās cietsirdīgā meitenes slepkavošana, kas tika veikta ar nazi. Meitenei tika konstatētas ļoti daudz grieztu brūču kakla un krūšu kurvja rajonā. Vienu brīdi pat meitene nākusi pie samaņas un lūgusi pārtraukt šīs darbības, taču nežēlīgie jaunieši turpināja savas darbības. Grupas līderis bijis tik cinisks, ka izvilcis līdzī paņemto gāzes pistoli un, tēlojot, ka tūlī nāks palīgā, izšāva no tās un nokrita, izliekoties, ka atrodas bezsamaņā. Slepkavība bija

pārdomāta līdz pēdējam sīkumam, jauniešiem pat bijis noteikums, ka nozieguma izdarīšanas brīdī jābūt tērptiem svinīgās drēbēs.

Pēc meitenes noslepkavošanas tika nolaupītas meitenes mantas - mobilais tālrunis un aptuveni 40 latu. Tad meitenes līķis tika paslēpts, un to atrada tikai pēc vairāk nekā mēneša.

Visiem četriem jauniešiem apsūdzība uzrādīta pēc Krimināllikuma 118.panta 5.punkta - par slepkavību sevišķi pastipriņošos apstākļos, ja to izdarījusi organizēta grupa. Lai gan minētais pants vainīgās personas paredz sodīt ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no 15 līdz 20 gadiem un ar policijas kontroli uz laiku līdz trim gadiem, konfiscējot mantu, jauniešiem var tikt piespriests tikai 10 gadu ilgs cietumsods, jo viņi visi ir nepilngadīgi. Prokurore skaidroja, ka no 2009.gada 1.jūlijā stājās spēkā grozījumi likumdošanā, kas paredz - nepilngadīgajiem par smagu noziegumu izdarīšanu maksimālais sods ir 10 gadu, lai gan iepriekš tas bija noteikts 15 gadu.

Tāpat jaunieši apsūdzēti pēc Krimināllikuma 185.panta - par svešas mantas tīšu iznīcināšanu un bojāšanu. Maksimālais šajā pantā paredzētais sods ir brīvības atņemšana līdz 10 gadiem.⁸⁴⁸⁵

3. Nodaļa. Slepkavības personu grupā raksturojums ārvalstu krimināltiesības.

3.1. Dažu Eiropas valstu kriminālkodeksi.

3.1.1. Austrijas kriminālkodekss.

Austrijas kriminālkodeksa 12.pantā ir noteikts, ka visi nozieguma līdzdalībnieki tiek uzskatīti par izdarītājiem, tās nozīme, ka sodāmu nodarījumu izdara ne tikai tā tiešais izdarītājs, bet arī ikviens, kurš pamudina citu personu izdarīt to, vai arī citādā veidā sekmē tā izdarīšanu. Tātad nekāda iedalījuma uzskūditājā, organizētājā un atbalstītājā Austrijas kriminālkodeksā nav, kaut arī 13. pantā par līdzdalībnieku pastāvīgo sodīšanu ir teikts, ka ja nodarījuma izdarīšanā piedalījušās vairākas personas, katrai no tām jāsaņem sods savas vainas robežās.⁸⁶

---

⁸⁴Par meitenes slepkavību Jaunciemā aizturēti klasesbiedri http://www.kasjauns.lv/lv/news/jauniesu-banda-gatavoja-jaunas-slepkavibas&news_id=20679 (20.05.2010)

⁸⁵ Rīgas apgabala tiesa, kriminālprocesa Nr. KP11092114109

⁸⁶ Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās krimināltiesības. Latvija. Austrija. Šveice. Vācija. Rīga: TNA, 2006., 242.lpp.

Nodaļā par noziedzīgiem nodarījumiem pret dzīvību un veselību atbildība par slepkavību, ja to izdarīja personu grupa vai organizēta grupa, atsevišķi nav paredzēta.⁸⁷

Kā norāda V.Liholaja, Austrijas kriminālkodekss ir izņēmums, kurā nav paredzēta atbildība par personas tīšu nonāvēšanu bez pastiprinošiem un mīkstinošiem apstākļiem.⁸⁸

3.1.2. Šveices kriminālkodekss.

Šveices kriminālkodeksā nekas nav teikts par dalību, taču ir 5. nodaļa par līdzdalību, kurā 24., 25. un 26.pantos ir aprakstīti uzskūdišanas, atbalstīšanas jēdzieni un personiskās attiecības, un ir noteikts, ka īpašas personiskās attiecības, pazīmes un apstākļi, kuri paaugstina, mīkstina vai izslēdz sodu, tiek ņemti vērā pie soda noteikšanas tikai tam izdarītājam, uzskūditājam vai atbalstītājam, kuru tie raksturo.⁸⁹

Nodaļā par noziedzīgiem nodarījumiem pret dzīvību un veselību nav nekas teikts par slepkavību, ja to izdarīja personu grupa vai organizēta grupa.⁹⁰

3.1.3. Vācijas Federatīvās Republikas kriminālkodekss.

Vācijas Federatīvās Republikas kriminālkodeksa trešajā nodaļā ir reglamentēta noziedzīga nodarījuma izdarīšana un līdzdalība. 25.,26.,27. pantos ir reglamentēta izdarīšana, uzskūdišana un atbalstīšana. 29.pantā ir noteikts, ka katrs līdzdalībnieks tiek sodīts atbilstoši savai vainai neatkarīgi no citu personu vainas. 30.pantā ir reglamentēts tāds jēdziens, kā līdzdalības mēģinājums.⁹¹

Dalības formas Vācijas Federatīvās Republikas kriminālkodeksa Vispārīgajā daļā nav reglamentētas. Organizētāja jēdziens arī netiek definēts.

Sevišķās daļas 16.sadaļā - par sodāmiem nodarījumiem pret dzīvību - pantos par slepkavību arī nekas nav minēts par slepkavību, ja to izdarīja personu grupa vai organizēta grupa.⁹²

---

⁸⁷Turpat, 267.lpp.

⁸⁸Turpat, 127.lpp.

⁸⁹Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās krimināltiesības. Latvija. Austrija. Šveice. Vācija. Rīga: TNA, 2006., 342.lpp.

⁹⁰Turpat, 370.lpp.

⁹¹Turpat, 439.lpp.

⁹²Turpat, 519.lpp.

3.1.4. Beļģijas kriminālkodekss.

Beļģijas kriminālkodeksa 7.nodaļā tiek runāts par vairāku personu piedalīšanos vienā un tajā pašā noziegumā vai kriminālpārkāpumā. Taču nav dots izvērsti līdzdalības jēdziens un nav reglamentētas dalības formas. Šajā nodaļā ir noteikts, ka tiek sodīti vainīgie un līdzdalībnieki nozieguma vai kriminālpārkāpuma izdarīšanā. 69.pantā ir minēts, ka līdzdalībnieki tiek sodīti mīkstāk nekā nozieguma izdarītāji, un viņiem piespriests sods nevar pārsniegt divas trešdaļas no soda, kas ir paredzēts izdarītājam par nozieguma vai kriminālpārkāpuma izdarīšanu.⁹³

8.sadaļas 1.apakšnodaļā - par tīšu slepkavību un tās veidiem - ir speciālais pants par noindēšanas klasificējumu, bet par slepkavību kas izdarīta grupā nav nekas minēts.⁹⁴

Beļģijas kriminālkodeksā par slepkavību pastiprinošo apstākli tiek atzīta arī noindēšana.

3.1.5. Dānijas kriminālkodekss.

Dānijas kriminālkodeksa 4.nodaļā tiek runāts par mēģinājumiem un līdzdalību. 23.pantā ir runa par līdzdalībnieka sodāmību. Šajā pantā nav norobežoti jēdzieni (uzkūditājs, atbalstītājs u.c.), bet apvienoti ar vienu jēdzienu – līdzdalībnieki. Dalības formas nav reglamentētas.⁹⁵

Dānijas kriminālkodeksa 25.nodaļā - par vardarbīgiem noziegumiem pret personu – ir paredzēta kriminālatbildība par slepkavību, bet nekas nav minēts par slepkavību, ja to izdarīja personu grupa. 237.paragrafā ir teikts, ka ikviena persona, kura nogalina citu personu, tiek atzīta par vainīgu slepkavībā. Šī definīcija salīdzinoši ar Krimināllikumu ir daudz šaurāka.⁹⁶

3.1.6. Nīderlandes kriminālkodekss.

Nīderlandes kriminālkodeksa 5.sadaļā ir reglamentēta piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā. 50.pantā pat fiziskās personas ir norobežotas no juridiskajām personām. Nodaļā nav atsevišķi minēts par uzkūditājiem un atbalstītājiem, bet ir norādīts kopējais jēdziens – līdzdalība. Un dalības formas nav reglamentētas.⁹⁷

---

⁹³ Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmā krimināltiesības Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande., Rīga: 161.lpp.

⁹⁴ Turpat, 230.lpp.

⁹⁵ Turpat, 280.lpp.

⁹⁶ Turpat, 332.lpp.

⁹⁷ Turpat, 375.lpp.

19.sadaļas 292.pantā ir minēts par slepkavību, kas tika izdarīta personu grupā (bet nav tieši formulēts), proti, par jaundzimušā bērna slepkavību, kuru izdarīja māte, kā arī, ja šajā slepkavībā piedalījās citas personas. Slepkavības izdarītāja noziedzīgās darbības tiks kvalificētas kā smaga slepkavība, bet citas personas, proti, personas, kas piedalījās šā nozieguma izdarīšanā, darbības tiks kvalificētas kā parasta slepkavība. Tāds slepkavību pastiprinošs apstāklis kā personu grupa atsevišķi netiek iekļauts.⁹⁸

3.1.7. Moldovas kriminālkodekss.

Moldovas kriminālkodeksa Vispārīgās daļas 4.nodaļā ir atspoguļota līdzdalība. 42.pantā ir norādīts, kas ir līdzdalībnieki, izdarītāji, organizatori, uzkūditāji un atbalstītāji. 43.pantā ir noteikti līdzdalības veidi (parasta līdzdalība, sevišķa līdzdalība, organizēta noziedzīga grupa, noziedzīga organizācija). Katra šī līdzdalības forma ir atspoguļota un aprakstīta atsevišķi.

Sevišķās daļas 2.nodaļas 145.pantā f. apakšpunktā ir minēts, ka par slepkavību, kuru izdarīja divas vai vairākas personas; un m. apakšpunktā: ka par pasūtījuma slepkavību soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no 20 līdz 25 gadiem, vai mūža ieslodzījumu. Tas nozīmē, ka Moldovas kriminālkodeksā ir speciāls pants, kas paredz kriminālatbildību par slepkavību, kuru izdarīja personu grupa, ar un bez iepriekšējās vienošanās.⁹⁹

3.1.8. Baltkrievijas kriminālkodekss.

Baltkrievijas kriminālkodeksa 16.pantā ir atspoguļota līdzdalība noziegumā, ir aprakstītas līdzdalības formas. 17.pantā ir runa par noziegumiem, kurus izdarīja personu grupa, 18.pantā - aprakstīta organizēta grupa, un 19.pantā – noziedzīga organizācija.

19.nodaļas 139.pantā par slepkavību ir runa 12. un 15.apakšpunktos. Šajos apakšpunktos ir paredzēta kriminālatbildība par slepkavību, ja tā izdarīta mantkārīgā nolūkā, pasūtījuma (organizēta grupa), vai kas ir saistīta ar laupīšanu, izspiešanu vai bandītismu; un slepkavību, kuru izdarīja personu grupa.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Turpat, 449.lpp.

⁹⁹ Moldovas kriminālkodekss <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Moldova) (20.04.2010).

¹⁰⁰ Baltkrievijas kriminālkodekss <http://www.legislationline.org/ru/documents/section/criminal-codes> (Беларусь) (20.04.2010).

3.1.9. Lietuvas Republikas kriminālkodekss un Igaunijas Sodudekss.

Salīdzinājumā ar Krimināllikumu, Lietuvas kriminālkodeksa 23.panta 3.daļā par labprātīgu atteikšanos no noziedzīga nodarījuma ir teikts, ka gadījumā, kad nodarījumu izdarījušas vairākas personas, nozieguma uzskūdtājs, nozieguma līdzdalībnieks vai nozieguma atbalstītājs saskaņā ar šo kodeksa pantu netiek saukts pie kriminālatbildības, ja viņš veica visus no viņa atkarīgos pasākumus, lai līdzdalībnieki neizdarītu nodarījumu, vai lai neiestātos šā nodarījuma sekas. Bez tam saskaņā ar šo kodeksu pie kriminālatbildības netiek saukta persona, kura apsūdzēja sniegt palīdzību noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet līdz noziedzīga nodarījuma sākumstadijas labprātīgi atteicās sniegt palīdzību un paziņoja par savu gribu citiem līdzdalībniekiem.

Lietuvas Republikas kriminālkodeksā un Krimināllikumā dotie organizētas grupas jēdzieni satur a ziņā atšķiras gan pēc skaitliskā sastāva (Lietuvas Republikas kriminālkodeksā - divas personas arī skaitās par organizētu grupu), gan pēc tā, kādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanai organizēta grupa tiek veidota (Lietuvas Republikas kriminālkodeksā - tikai noziegumu izdarīšanai).

Saskaņā ar Lietuvas Republikas kriminālkodeksa 15.panta 4.daļu par noziedzīgu apvienību tiek uzskatīta stabila apvienība, kurā noziedzīgai darbībai – viena vai vairāku smagu vai sevišķi smagu noziegumu izdarīšanai, apvienojušās trīs vai vairākas personas, starp kurām ir pastāvīga saistība, sadalīti pienākumi vai uzdevumi. Noziedzīgai apvienībai pielīdzināta antikonstitucionāla grupa vai organizācija.

Krimināllikumā noziedzīgas organizācijas (apvienības) jēdziens ir dots Sevišķās daļas 89.¹ pantā.

Igaunijas Sodudeksa Vispārīgajā daļā nav definētas noziedzīgu grupējumu formas. Par tām runa ir Sevišķās daļas atsevišķos pantos, kā arī nav dots līdzdalības jēdziens.

Lietuvas Republikas kodeksa 24.panta pirmajā daļā definētajā līdzdalības jēdzienā ir norādīts personu skaits - divas vai vairākas personas. Par līdzdalībniekiem tiek uzskatīti: izpildītājs, organizators, uzskūdtājs un atbalstītājs.

Saskaņā ar Igaunijas Sodudeksa 22. panta pirmo daļu par līdzdalībniekiem tiek atzīti uzskūdtājs un atbalstītājs. Tātad līdzdalībnieku skaitā nav minēts organizētājs. Atšķirīga nostādne dota

arī Igaunijas Sodukodeksa 23. pantā, kurā pateikts, ka par kriminālpārkāpumu tiek sodīts tikai tā izdarītājs. Tas nozīmē, ka līdzdalībnieki par kriminālpārkāpumu netiek saukti pie kriminālatbildības.

Lietuvas Republikas kriminālkodeksa un Igaunijas Sodukodeksa nodaļās - par nonāvēšanu - netiek runāts par slepkavību grupā, kā arī par slepkavību organizētā grupā (tie nav slepkavības pastiprinošie apstākļi).^{101 102 103}

Pēc 2008. un 2009. gada statistikas (Pielikums 4.) mēs varam redzēt, ka lielākais slepkavības skaits uz 10000 iedzīvotājiem ir Lietuvā, otrajā vietā ir Igaunija un vismazākais slepkavības skaits ir Latvijā.

3.2. Dažu Āzijas valstu kriminālkodeksi.

3.2.1. Azerbaidžānas kriminālkodekss.

Azerbaidžānas kriminālkodeksa 7. nodaļas 31. pantā ir noformulēts līdzdalības jēdziens, proti, ir norādīts, ka par līdzdalību noziegumā tiek uzskatīta divu vai vairāku personu tīša dalība tīšā noziegumā. 32. pantā ir norādīti līdzdalības veidi, un 33. pantā ir paredzēta kriminālatbildība par katru līdzdalības veidu. 34. pantā ir atspoguļoti tādi noziegumi, kuri ir izdarīti personu grupā, personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās, organizētajās grupās vai noziedznieku kopienās (noziedznieku organizācijās). 35. pantā – nozieguma izdarīšana, kas neattiecas uz vispārējo nodomu (pārmērīgs akts (izpildītāja ekscess)).

120.2.1. pants ir par tīšu slepkavību, kuru ir izdarījusi personu grupa, personu grupa pēc iepriekšējās vienošanās, organizēta grupa vai noziedznieku kopiena (noziedznieku organizācija) un sods par to ir brīvības atņemšana uz laiku no divpadsmit līdz piecpadsmit gadiem vai mūža ieslodzījums.¹⁰⁴

---

¹⁰¹Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās Krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva., Rīga: TNA, 2004.g.

¹⁰²Igaunijas kriminālkodekss <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=1332&more=1&c=1&tb=1&pb=1#more1332>
20.04.2010

¹⁰³ Lietuvas kriminālkodekss <http://www.scribd.com/doc/8451551/%D0%A3%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%8B%D0%B9-%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81-%D0%9B%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9-%D0%A0%D0%B5%D1%81%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8> (Lietuvas kriminālkodekss) 20.04.2010

¹⁰⁴Azerbaidžānas kriminālkodekss <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Azerbaidžāna)
(20.04.2010)

3.2.2. Krievijas Federācijas kriminālkodekss.

Krievijas Federācijas kriminālkodeksa 7.nodaļā ir runa par līdzdalību noziegumā. 32.pantā ir dots līdzdalības jēdziens - līdzdalība noziegumā ir divu vai vairāku personu tīša dalība tīšā noziegumā. 33.pantā ir norādīti līdzdalības veidi. 34.pantā ir paredzēta līdzdalībnieku kriminālatbildība par noziegumu. 35.pantā ir aprakstīta noziegumu personu grupā, personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās, organizētajās grupās vai noziedznieku kopienās (noziedznieku organizācijas) izdarīšana. 36.pantā - nozieguma izpildītāja ekscess.¹⁰⁵

105.panta Ж) apakšpunktā ir minēts par slepkavību, kuru ir izdarījusi personu grupa, personu grupa pēc iepriekšējās vienošanās vai organizēta grupa. Un par šo noziegumu ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz divdesmit gadiem vai mūža ieslodzījums, vai nāves sods.¹⁰⁶

3.2.3. Kazahstānas Republikas kriminālkodekss.

Kazahstānas Republikas kriminālkodeksa 27.pantā ir noformulēts līdzdalības jēdziens (vienāds ar Azerbaidžānas kriminālkodeksa 31.pantā minēto definējumu). 28.pantā ir noteikti līdzdalības veidi un 29.pantā ir paredzēta līdzdalībnieku kriminālatbildība par noziedzīgu nodarījumu. 31.pantā ir noteiktas līdzdalības formas.

96.panta Ж) apakšpunktā - par slepkavību, kuru ir izdarījusi personu grupa, personu grupa pēc iepriekšējās vienošanās vai organizēta grupa, un, 3) apakšpunktā par slepkavību, ja tā izdarīta mantkārīgā nolūkā, kā arī pasūtījuma slepkavību, vai, ja tā ir saistīta ar laupīšanu, izspiešanu vai bandītismu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no desmit līdz divdesmit gadiem ar mantas konfiskāciju vai bez tās, vai ar nāves sodu ar mantas konfiskāciju vai bez tās, vai ar mūža ieslodzījumu ar mantas konfiskāciju vai bez tās.¹⁰⁷

3.2.4. Kirgizstānas Republikas kriminālkodekss.

Kirgizstānas Republikas kriminālkodeksa 7.nodaļas 30.panta 1.daļā ir dots līdzdalības jēdziens, un otrajā daļā ir minēts, ka līdzdalībnieki ir izpildītāji, ir organizatori, uzkūditāji un atbalstītāji. Tālāk

¹⁰⁵ Krievijas Federācijas krimināllikums <http://ukrf.narod.ru/> (20.04.2010)

¹⁰⁶ Krievijas Federācijas krimināllikums http://ozpp.ru/zknd/ugol/ugol_2610.html (20.04.2010)

¹⁰⁷ Kazahstānas krimināllikums <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Kazakhstan) (20.04.2010)

šajā pantā ir aprakstīti līdzdalības veidi. 31.pantā ir aprakstītas līdzdalības formas, 32.pantā nozieguma izpildītāja ekscess, 33.pantā ir paredzēta kriminālatbildība par noziegumiem, kurus izdarīja organizēta grupa, 34.pantā atbildība par noziegumiem, kurus izdarīja noziedznieku kopiena un 35.pantā ir paredzēta atbildība par izmitināšanu.

97.panta 2)daļas 14)apakšpunktā – par slepkavību, kuru izdarīja personu grupa, 15)apakšpunktā – par slepkavību, kuru izdarīja personu grupa pēc iepriekšējās vienošanās, 17)apakšpunktā – par slepkavību, kuru izdarīja personu grupa vai noziedznieku kopiena ir paredzēta kriminālatbildība, proti, brīvības atņemšana uz laiku no divpadsmit līdz divdesmit gadiem ar mantas konfiskāciju vai bez tās, vai ar nāves sodu ar mantas konfiskāciju vai bez tās (nav mūža ieslodzījuma).¹⁰⁸

3.2.5. Uzbekistānas Republikas kriminālkodekss.

Uzbekistānas Republikas 7.nodaļā ir aprakstīta līdzdalība noziegumos. 27.pantā ir dots līdzdalības definējums, 28.pantā - līdzdalībnieku veidi, 29.pantā - līdzdalībnieku formas, 30.pantā - atbildības ierobežošana attiecībā uz līdzdalību noziegumā un 31.pantā ir noteikta iesaistīšana noziegumā.

97.panta II) daļa ir paredzēta atbildība par tīšu slepkavību pastipriņošos apstākļos. Tā ir slepkavība, kuru izdarīja personu grupa vai organizēto grupu dalībnieks vai to interesēs, un par to ir paredzēta kriminālatbildība - brīvības atņemšana uz laiku no piecpadsmit līdz divdesmit gadiem vai nāves sods.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ Kirgizstānas krimināllikums <http://www.legislationline.org/ru/documents/section/criminal-codes> (Кыргызстан) (20.04.2010)

¹⁰⁹ Uzbekistānas krimināllikums <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Узбекистан) (20.04.2010)

Kopsavilkums.

Apkopojot darba rezultātus, autore izvirza sekojošos tēzes:

1. Cilvēka dzīvība ir neaizskarama. Tas ir ētikas princips, kuru sabiedrībai ir jārespektē, lai tā būtu civilizēta.
2. Lai sodītu un atturētu personas no slepkavības izdarīšanas, nepieciešams efektīvs sodu mehānisms.
3. Divu vai vairāku personu piedalīšanās slepkavības objektīvās puses realizēšanā paaugstina nozieguma kaitīgumu. Tādā veidā tiek samazināta cietušā pretestība un atvieglota nozieguma izdarīšana.
4. Uz šo brīdi krimināltiesību teorijā nav izstrādāti kritēriji, kas ļautu sarežģītās situācijās noteikt, vai vienošanās ir notikusi pirms vai pēc noziedzīga nodarījuma objektīvās puses izpildīšanas uzsākšanas.
5. Izdarīšanu var definēt kā pret noziedzīga nodarījuma objektu nepastarpināti vērstu vainīgās personas darbību, kas izraisa kaitīgās sekas vai neizraisa šīs sekas no vainīgā neatkarīgu iemeslu dēļ.
6. Līdzizdarītāji ir personas, kuras kopīgi pilnīgi vai daļēji veic, meģina vai gatavojas veikt Krimināllikuma Sevišķas daļas panta dispozīcijā paredzētu darbību.
7. Organizētājs ir persona, kura apvienojusi noziedzīgas grupas dalībniekus vai izstrādājusi noziedzīgas darbības plānu, vai vadījusi noziedzīga nodarījuma sagatavošanu un tā izdarīšanu.
8. Uzkūditājs ir persona, kura ar pārliecināšanu vai piespiešanu pamudinājusi citu personu izdarīt noziedzīgu nodarījumu.
9. Atbalstītājs ir persona, kura veicinājusi noziedzīgas darbības izdarīšanu, dodot padomu vai līdzekļus vai novēršot šķēršļus tā izdarīšanai, vai iepriekš apsolījusi noslēpt noziedzīgas grupas dalībnieku, noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīkus un līdzekļus, noziedzīga

nodarījuma pēdas vai noziedzīgā kārtā iegūtus priekšmetus vai arī iepriekš apsolījusi iegādāties vai realizēt šādus priekšmetus.

10. Noziedzīgs nodarījums uzskatāms par izdarītu personu grupā bez iepriekšējas vienošanās, ja noziedzīgas grupas dalībnieks pievienojies izdarītāja (līdzizdarītāju) uzsāktai noziedzīgai darbībai.
11. Noziedzīgs nodarījums uzskatāms par izdarītu personas grupā pēc iepriekšējas vienošanās, ja grupas dalībnieki vienojušies par tā izdarīšanu pirms noziedzīgas darbības uzsākšanas, tas ir, pirms nodarījuma objektīvas puses izpildīšanas uzsākšanas.
12. Personu grupa un organizēta grupa ir slepkavības sastāva objektīvo pusi raksturojuša papildpazīme. Tā raksturo slepkavības speciālu veidu.
13. Personu grupu kā kvalificējošo Krimināllikuma 117.panta 10.punkta pazīmi ir jānošķir no atbildību pastiprinošā apstākļa, kas ir iekļauts 48.panta 1.daļas 2.punktā.
14. Personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās izdarīts noziedzīgs nodarījums var izpausties gan dalības, gan līdzdalības veidā.
15. Par organizēto grupu uzskata noziedzīgu grupu, kurā viens vai vairāki dalībnieki, būdami grupas valdība, apvieno citus grupas dalībniekus grupas vadības noteiktas noziedzīgas darbības izdarīšanai, vada sagatavošanos šai kopīgajai darbībai un tās izdarīšanu un sadala grupas dalībnieku pienākumus šajā darbībā.
16. Organizētu grupu no personas grupas pēc iepriekšējas vienošanās atšķir augstāka organizētības pakāpe un skaitliskais sastāvs.
17. Kā dalība, tā arī līdzdalība no subjektīvās puses iespējama tikai ar nodomu.
18. Darbā aplūkotajos Eiropas valstu kriminālkodeksos personu grupa un organizēta grupa kā slepkavību kvalificējoša pazīme nav norādīta, taču, autoresprāt, Krimināllikumā šāda pazīme ir nepieciešama. Pastāvot personu grupai tikai kā atbildību pastiprinošiem apstākļiem Krimināllikuma 48.panta 1.daļas 2.punktā, pastāvētu liela iespējamība, ka sods nesasniegtu savu mērķi – adekvāti sodīt un atturēt no šāda nozieguma izdarīšanas.

Abstract

The author has chosen „Murder committed by a group of persons” as the subject for her Diploma Paper since she believes that this subject has been and will be topical in future because life of human being is the most valuable object which is protected by Criminal Law.

The primary objective of the Diploma Paper is to analyze elements of murder committed either by a group of persons by previous concert or by an organized gang and to get an insight into foreign legislation in that field .

The issues of the Diploma Paper have been examined within the theoretical aspects and problems related to the subject have been analyzed to the extent possible.

The Diploma Paper is based on scientific, historical, periodical and informational sources as well as legal documentation, Latvian and foreign statutory acts and laws and internet sources.

Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts

Literatūra

1. Ģenerālprokurora Jāņa Maizīša pārskats par prokuratūras darbu 2007.gadā www.lrp.gov.lv (aplūkots 2010.05.18)
2. Mežulis D. Personas krimināltiesiskā aizsardzība. Slepkavība, izvarošana, draudi un citi noziegumu pret personu. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.
3. Krastiņš U. Mācība par nozieguma sastāvu. Rīga: Zvaigzne ABC, 1994.g.
4. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Rīga: TNA, 2001.
5. Mincis P. Krimināltiesības Sevišķa daļa. Ar V. Liholajas komentāriem. Rīga: TNA, 2005.
6. Autoru kolektīvs: U. Krastiņš, V. Liholaja, A. Niedre “ Krimināltiesības “. Rīga, 1999.
7. Liholaja V. Noziedzīgi nodarījumi pret personu. Rīga: LU, 1998.
8. Liholaja V. Komentāri par Latvijas tiesu praksi krimināllietās. 2. Grāmata. Rīga: TNA, 2007.
9. Latvijas PSR Kriminālkodeksa komentāri. Rīga: Avots, 1982.
10. Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: TNA, 2000.
11. Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: likums. Teorija. Prakse. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: TNA, 2007.g.
12. Podprigora D. Vairāku personu piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā. Rīga: „Biznesa augstskola Turība”, 2008.g.
13. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildināts izdevums. Rīga: TNA 2008.
14. Blūma M. Mācība par līdzdalību. Rīga: LVU, 1978.
15. Dalība, līdzdalība, piesaistība. http://flriga.lu.lv/KTK/Vinkalna/Daliba_līdzdaliba_piesaistiba.pdf (20.04.2010)
16. Par meitenes slepkavību Jaunciemā aizturēti klasesbiedri http://www.kasjauns.lv/lv/news/jauniesu-banda-gatavoja-jaunas-slepkavibas&news_id=20679 (20.05.2010)
17. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās krimināltiesības. Latvija. Austrija. Šveice. Vācija. Rīga: TNA, 2006.
18. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmā krimināltiesības Latvija, Beļģija, Dānija, Nīderlande., Rīga: TNA, 2008.

19. Krastiņš U., Liholaja V. Salīdzināmās Krimināltiesības. Igaunija, Latvija, Lietuva., Rīga: TNA, 2004.g.
20. Informācijas apmaiņa kriminālstatistikas jomā starp Latviju, Lietuvu un Igauniju <http://www.ic.iem.gov.lv/?q=lv/node/380>
21. Iedzīvotāju skaits Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1) &footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1
22. Vīnkalna E. Cēloņsakarības loma grupveida nodarījumos. Jurista Vārds. 2007.g. 11.decembris, Nr.50.
23. Krastiņš U. Grupveida nodarījumi: teorija un prakse. Jurista Vārds, 2005.g. 12.aprīlis, Nr.13; 19.aprīlis, Nr.14;
24. Krastiņš U. Krimināltiesību teorijas un prakses problēmas. Latvijas Vēstnesis, pielikums „Jurista Vārds”, 2003.g. 23.septembris, Nr.34; 30.septembris, Nr.35.
25. Жозлов А.П. Соучастие: Традиции и реальность. – Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.
26. Коряковцев В. В., Питулько К. В. Комментарии к Уголовному кодексу Российской Федерации: постатейный научно – практический, Санкт-Петербург, 2004.
27. Козлов А.П. Соучастие: традиции и реальность. – Санкт-Петербург, «Юридический центр Пресс»,2001.
28. Гришаев П.И.,Кригер Г.А.Соучастие по уголовному праву. Москва: Госюриздат,1959.
29. Ковалев М.И. Соучастие в преступлении.Ч.2.-Свердловск: Издательство Свердловского юридического института,1962.

Normatīvie akti.

1. Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.g. 1. Jūlijs, Nr.43
2. Likums “Par Krimināllikuma spēka stāšanās laiku un kārtību”, 24.pants. Latvijas Vēstnesis, 1998. gada 4. oktobrī, Nr. 331/332.
3. LPSR Kriminālkodekss. Latvijas likums. Spēkā neesošs. Rīga: Avots, 1984.
4. Moldovas kriminālkodekss <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Moldova) (20.04.2010).
5. Baltkrievijas kriminālkodekss <http://www.legislationline.org/ru/documents/section/criminal-codes> (Беларусь) (20.04.2010).
6. Igaunijas kriminālkodekss <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=1332&more=1&c=1&tb=1&pb=1#more1332> (20.04.2010)
7. Lietuvas kriminālkodekss<http://www.scribd.com/doc/8451551/%D0%A3%D0%B3%D0%B%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%8B%D0%B9-%D0%9A%D0%BE%D0%B4>

[D0%B5%D0%BA%D1%81-%D0%9B%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9-%D0%A0%D0%B5%D1%81%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8](http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes) (20.04.2010)

8. Azerbaidžānas kriminālkodekss <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Azerbaidžāna) (20.04.2010)
9. Krievijas Federācijas krimināllikums <http://ukrf.narod.ru/> (20.04.2010)
10. Krievijas Federācijas krimināllikums http://ozpp.ru/zknd/ugol/ugol_2610.html (20.04.2010)
11. Kazahstānas krimināllikums <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Kazahstāna) (20.04.2010)
12. Kirgizstānas krimināllikums <http://www.legislationline.org/ru/documents/section/criminal-codes> (Кыргызстан) (20.04.2010)
13. Uzbekistānas krimināllikums <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (Узбекистан) (20.04.2010)

Tiesu prakse.

1. Ministru kabineta noteikumi Nr. 431 "Noteikumi par miruša cilvēka audu un orgānu uzkrāšanas un izmantošanas kārtību medicīnā." - <http://pro.nais.dati.lv/naiser/start.cfm> (20.04.2010)
2. LR AT Apgabaltiesu kā pirmas instances tiesas un Augstākās tiesas krimināllietu tiesu palātas kā apelācijas instances sodu piemērošanas prakse. 2007./2008.g., 44.lpp.
3. Latvijas Republikas Augstākās tiesas plēmuma 1992.gada 24.februāra lēmuma Nr.1 „par krimināllikumu piemērošanu lietās par tīšām slepkavībām” 22.punkts.
4. Latvijas Kriminālkodekss un komentāri atsevišķiem pantiem. Rīga: LR Tieslietu ministrijas informācijas centrs, 1995.
5. Latvijas Republikas Augstākās Tiesas Plēmuma lēmumu krājums. 1991-2002.g. Rīga, 2002.
6. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2004.gada 4.jūnija spriedums, lieta Nr. K04-319-04/18
7. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2004.gada 30.novembra spriedums, lieta Nr.PAK-401
8. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2004.gada 4.jūnija spriedums, lieta Nr. K04-319-04/18
9. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas lēmums, lieta Nr.PAK-149, 2002.
10. LR Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2004.gada 1.novembra lēmums, lieta Nr.PAK-340
11. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2004.gada 4.jūnija spriedums, lieta Nr. K04-319-04/18
12. Rīgas apgabaltiesa, kriminālprocesa Nr. KP11092114109

Pielikumi.

Apliecinu, ka bakalaura darbu esmu uzrakstījusi patstāvīgi, izmantojot darbā norādītos avotus, un darbs nav palģiāts.

/Darba autores paraksts, datims/

Bakalaura darbs aizstāvēts:
Bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

2010.gada __. _____

Un novērtēts ar atzīmi _____

Komisijas priekšsēdētājs _____